

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Britské koloniální působení ve Střední Americe

Vendula Benešová

Plzeň 2022

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Politologie

Studijní obor Mezinárodní vztahy – teritoriální studia

Bakalářská práce

Britské koloniální působení ve Střední Americe

Vendula Benešová

Vedoucí práce:

PhDr. David Šanc, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2022

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval(a) samostatně a použil(a) jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2022

.....

Poděkování

Na tomto místě bych velice ráda poděkovala PhDr. Davidu Šancovi, Ph.D. za vedení mé práce, cenné rady a připomínky, které mi napomohly při zpracování tématu bakalářské práce.

Obsah

1	Úvod.....	8
2	Britský kolonialismus	11
2.1	Charakteristické rysy	11
2.2	Zájmy Angličanů v Novém světě.....	12
2.3	Piráctví.....	13
3	První Evropané ve Střední Americe	15
3.1	Angličané ve Střední Americe	15
4	Britský Honduras.....	17
4.1	Mayové.....	17
4.2	Počátky osidlování	18
4.3	Dřevařské a zemědělské osady	19
4.3.1	Otroctví.....	20
4.3.2	Obyvatelstvo	21
4.3.3	Vnitřní uspořádání.....	22
4.4	Vztah Britského Hondurasu a Velké Británie	26
4.5	Vztah Britského Hondurasu a Španělů	27
4.5.1	Dohody mezi Španělskem a Británií.....	28
4.6	Vztah Britského Hondurasu a Spojených států amerických ...	31
4.7	Proces dekolonizace.....	32
4.7.1	Guatemalské ambice	33
4.8	Důsledky kolonialismu	34
5	Pobřeží Moskytů	36

5.1	Původní obyvatelstvo.....	36
5.2	Počátky osidlování	36
5.3	Osady na Pobřeží Moskytů.....	38
5.3.1	Obchod	38
5.3.2	Vnitřní uspořádání.....	39
5.4	Vztah Miskitů a Angličanů	42
5.4.1	Spolupráce v boji proti Španělům	45
5.5	Vztah Miskitů a Španělů.....	46
5.6	Vztah Pobřeží Moskytů a Spojených států amerických	48
5.7	Proces dekolonizace.....	48
5.7.1	Ambice Nikaragujské republiky	49
5.8	Důsledky kolonialismu	51
6	Vztah Velké Británie a bývalých britských kolonií ve Střední Americe	53
6.1	Belize	53
6.2	Nikaragua a Honduras.....	55
7	Závěr	58
8	Seznam použité literatury	61
9	Resumé	67

Seznam map

Mapa č. 1 – Britský Honduras v roce 1909.....	25
Mapa č. 2 – Britský Honduras v roce 1855.....	30
Mapa č. 3 – Britský Honduras v roce 1864.....	30
Mapa č. 4 – Pobřeží Moskytů v roce 1760.....	41
Mapa č. 5 – Pobřeží Moskytů v roce 1856.....	44

1 Úvod

Současná podoba politické mapy světa byla utvářena po několik století a mělo na ni vliv mnoho faktorů, vedle světových válek a regionálních konfliktů to byl i kolonialismus. Proces kolonizace neměl dopad pouze na hranice států, ale též na technologický a společenský vývoj jednotlivých zemí a na jejich postavení v mezinárodním systému. Vedle historických zkušeností ovlivňují podobu regionů nebo států i jejich geografická poloha a přírodní podmínky. Avšak kolonialismus ovlivnil téměř celý svět, nejen kolonizované země, ale měl dopad i nepřímo na země kolonizátorů, tedy na evropské mocnosti.

Po Kolumbově objevení nového kontinentu roku 1492 začal do amerických a dalších neevropských oblastí pronikat vliv evropské společnosti. Navzdory dominance Španělského království v počátcích kolonizace Nového světa si Angličané dokázali vydobýt území a přenést svůj vliv z britských ostrovů do jiných koutů světa. Největší územní zisky měla Velká Británie na východním pobřeží Severní Ameriky a na Indickém poloostrově. Výjimkou nebyl ani africký kontinent, na kterém se moc Britů soustředila v Jihoafrické unii, Britském Somálsku, Egyptě anebo v Nigérii.

Značná část Britského impéria se rozkládala také v oblasti Karibiku s centrem a základnou na Jamajce, odkud mohly objevné výpravy pokračovat dále do Střední Ameriky. Na území současné Belize a Nikaraguy Angličané založili dvě kolonie, o kterých má práce pojednává, jedná se o Britský Honduras a Pobřeží Moskytů. Spojené království, respektive Britské impérium, je považováno za největší koloniální velmoc, jež ve vrcholném období ovládala až jednu čtvrtinu veškeré souše a stejnou část obyvatelstva.

Cílem mé bakalářské práce je charakterizovat britské koloniální působení v oblasti Střední Ameriky, tedy identifikovat příčiny a počátky příchodu Angličanů do oblasti, dále popsat průběh samotného osidlování a zjistit jak vypadal dekolonizační proces. Vzhledem k studovanému bakalářskému programu

Mezinárodní vztahy – teritoriální studia se větší část mé bakalářské práce soustředí na charakter vztahů mezi Britským impériem a dalšími aktéry, kteří působili ve středoamerické oblasti, mezi nimi kupříkladu Španělské království anebo Spojené státy americké.

Mezi stěžejní otázky související s cílem práce patří: Z jakých důvodů a kdy připluli Angličané do oblasti Střední Ameriky? Jaký měl průběh proces britské kolonizace východního pobřeží Střední Ameriky? Docházelo během britské přítomnosti ke střetům se Španěly anebo s jinými aktéry působícími ve Střední Americe? Za jakých podmínek a kdy došlo k dekolonizaci území? Jak ovlivnil britský kolonialismus Angličany osídlené území Střední Ameriky? Jakou podobu mají vztahy mezi bývalými britskými koloniemi Střední Ameriky a Velkou Británií v současnosti?

K dosažení cíle využiji analýzu odborných textů a historických publikací o Střední Americe. Metoda případové studie mi dopomůže do hloubky porozumět zájmům Britů, průběhu jejich působení a i vztahu kolonizátorů s původním obyvatelstvem. Historickou metodu zkoumání využiji pro získání všeobecného přehledu o evropském kolonialismu, dále identifikuji charakteristické rysy britského kolonizačního procesu a srovnám kulturní a politické prostředí v britských državách ve Střední Americe a ve Spojeném království, abych mohla určit dopady koloniálního působení Angličanů na středoamerické země.

Bakalářská práce je rozdělena celkem do sedmi kapitol, některé z nich jsou pro zpřehlednění dále rozděleny do podkapitol. Po úvodu následuje druhá kapitola, jež obsahuje popis charakteristických rysů britského kolonialismu a zaměřuje se také na motivace Britů ke kolonizaci Střední Ameriky. Třetí kapitola pojednává o prvních setkáních Angličanů s obyvateli Střední Ameriky a o vzniku center britského vlivu. V následující, čtvrté kapitole se věnuji britským osadám v oblasti východního pobřeží Yucatánu, jež daly za vznik kolonii Britský Honduras. Pátá kapitola představuje Pobřeží Moskytů, území dnešní Nikaraguy a Hondurasu, kde Angličané nejen zakládali své osady, ale navázali s původními

obyvateli i dobré obchodní vztahy. Čtvrtá a pátá kapitola mají podobnou strukturu, kdy se v první podkapitole zabývám původními obyvateli, ve druhé podkapitole mapuji počátky anglických snah o osídlení a poté ve třetí podkapitole popisují život v osadách a vnitřní uspořádání. Ve čtvrté a páté podkapitole se blíže věnují vztahům jednotlivých kolonií s dalšími aktéry Střední Ameriky. Šestá podkapitola se zabývá dekolonizačním procesem a sedmá podkapitola pojednává o důsledcích britského kolonialismu. Poslední, šestá kapitola se věnuje vztahu Velké Británie s bývalými britskými koloniemi ve Střední Americe v současnosti.

Mezi informační zdroje bakalářské práce patří především monografie, dále sborníky a články v periodickém tisku nebo v odborných časopisech. Tyto odborné zdroje jsou jak v českém, tak i anglickém jazyce a snadno přístupné v knihovnách či prostřednictvím internetových databází. Informace týkající se současnosti jsou především z internetových stránek. Vzhledem k povaze tématu práce je většina literatury historicky zaměřena na oblast Střední a Latinské Ameriky anebo obecně na kolonialismus.

2 Britský kolonialismus

V prvních letech kolonialismu stálo v popředí objevitelských výprav Španělské království a Portugalsko, oproti tomu Anglie hrála v počátcích marginální roli, neboť na konci 15. století byli Angličané považováni za pouhé zemědělce a pastýře (Maurois 1993: 174). Přesto během 16. století začaly do velmocenského systému vstupovat i další země, mezi nimi Nizozemí, Francie a Anglie, které se chtěly spoluúčastnit na expanzi mimo Evropu (Kennedy – Korbelík 1996: 8). Ovšem existoval ještě další důvod, proč Anglie v počátcích nezasahovala do boje o zámořské oblasti.

Na přelomu 16. a 17. století se britská koruna snažila udržet příměří se Španělskem, které země stvrdily roku 1604 za krále Jakuba I., jenž se zároveň snažil zabránit pirátským útokům na španělské lodě anebo na osídlení na americkém kontinentu. V prvních svou dekadách 17. století Jakub I. zároveň odmítal veškeré návrhy na povolení osídlit území v blízkosti Španělů (Raková 1997: 298). I když Británie v prvním období koloniálních zisků v zámoří zaostávala, dokázala si dle Fergusona (2016: 33–34) organizovaným napodobováním ostatních evropských mocností vybudovat pověst světové velmoci. Příkladem může být založení Anglické banky v roce 1694, dále vznik potřebných institucí tvořících fungující a efektivní finanční systém, jenž umožňoval Angličanům získat výhodné a dlouhodobé půjčky (Kennedy – Korbelík 1996: 110) pro investice do obchodu anebo do zámořských objevných plaveb.

2.1 Charakteristické rysy

Předpokladem pro získání postavení nejsilnější mocnosti byla schopnost zajištění bezpečnosti svého území, ale i svých kolonií. Geografická poloha britských ostrovů, jež jsou obklopeny moří a odděleny od kontinentální Evropy, se stala výhodou při obraně, neboť si Britové nemuseli vydržovat pozemní armádu. Veškeré finance tak Angličané mohli soustředit do rozvoje námořnictva, jehož vyspělost se stala významným faktorem při zámořských výpravách.

Působení britských kolonistů a objevné plavby byly kontrolovány a omezovány ze strany obou komor westminsterského parlamentu. I touhy a sny britského monarchy reguloval do určité míry parlament, neboť mohl zasahovat i do financí královské rodiny (Ferguson 2016: 35). Příčinou významu a vlivu britského parlamentu bylo spojení britského monarchy s parlamentní institucí, a ne s církví jako v případě francouzských a španělských králů. Důležitý faktor v podpoře a legitimitě vládnoucího panovníka představovalo nejen postavení Westminsteru, ale i podpora ze strany obchodníků, statkářů a názor veřejnosti (Maurois 1993: 229).

Na rozdíl od španělských a francouzských kolonistů si Británie po prvních střetech s domorodým obyvatelstvem uvědomila, že pro Brity bude výhodnější s neevropskými oblastmi pouze obchodovat. Britská koruna tak ve většině případů neusilovala o přímou nadvládu nad původními obyvateli a britští kolonisté se také snažili střetům s nimi vyhýbat, neboť by konflikt měl negativní dopad na obě strany (Morgan – Šmoldas eds. 1999: 439). Obchodování tak stálo v popředí zájmu britské koruny téměř od počátku objevných plaveb, ve většině případů probíhalo nenásilně, ale pokud bylo nutno, chopili se britští představitelé zbraní. Bylo tomu tak kupříkladu v otázce zachování opiového monopolu vlády Indie anebo v přístupu k volnému obchodu v opiových válkách na území Číny (Morgan – Šmoldas eds. 1999: 440).

Charakteristickým rysem britského kolonialismu byla větší svoboda oproti povaze španělského kolonialismu. Britové se například nesnažili v amerických koloniích christianizovat původní obyvatelstvo (Raková 2005: 17), na druhou stranu se po objevení a získání vlivu na daném území snažili v neevropské oblasti rozšířit charakteristické znaky anglické společnosti. Mezi ty nejvýznamnější patří: anglický jazyk, bankovníctví, obecné právo, idea svobody anebo týmové sporty (Ferguson 2016: 24–25).

2.2 Zájmy Angličanů v Novém světě

Navzdory zvyšující se životní úrovni trpěla Anglie 16. století chudobou, strmými nárůsty cen komodit a průmyslové odvětví ovlivňovaly vládní regulace.

Angličtí obyvatelé se setkávali s problémy v každé oblasti společenského života a společně s vládou a šlechtou doufali v získání nových zisků z kolonií, jež by zemi vytrhli z problému chudoby a kriminality. Po konci náboženských válek se ukázalo, v jak špatném stavu se celá Evropa nachází. I přes rozvoj bankovníctví a vznik prvních akciových společností stoupala závislost na zámořském obchodu, jednalo se o závislost především na španělských koloniích. Oslabení pramenící ze závislosti na Španělském království se rozhodla Anglie řešit snahami o objevování nových oblastí v Novém světě (Churchill 1998: 122–123).

Touha nalézt nerostné bohatství a získat výhodnější pozici v mezinárodním systému, donutila Angličany následovat Španěly v objevných plavbách přes Atlantický oceán. Jedním z cílů byl pokus o export produktů s již vyšší přidanou hodnotou, tedy zpracovávat suroviny na britských ostrovech. Příkladem může být vývoz již vyrobených oděvů místo exportu nezpracované vlny (Krpec – Hodulák 2015: 249). Prvními destinacemi se pro Brity stalo území dnešní Kanady a oblast Virginie. Podnět k expanzi mimo evropský kontinent dali též podporovatelé války proti katolickému Španělsku. Jejich argumentem byla povinnost anglického národa vybudovat protestantské impérium a rozšířit tak protestantské učení (Ferguson 2016: 34–39). Na rozdíl od Španělska byly snahy Angličanů v počátcích neúspěšné, proto aby z bohatství Nového světa získali alespoň něco, rozhodli se přepadat španělské lodě.

2.3 Pirátství

Ve 2. polovině 16. století započala éra pirátství, na které zbohatli nejen piráti, ale i anglická koruna. Přes prvotní nesouhlas vládnoucí tudorovské panovnice Alžběty I., byly pirátské útoky na španělské lodě nakonec povoleny, neboť si Alžběta I. uvědomovala, že nemá dostatečné prostředky k zastavení pirátských aktivit. Jedním z nejznámějších pirátů byl Francis Drake, ale proslavil se též John Hawkins, Walter Raleigh anebo Henry Morgan (Ferguson 2016: 39). Pokud pirát anebo celá posádka lodi získali od monarchy Anglie tzv. kaperský list, zavázali se k útokům na nepřátele panovníka, avšak aby jim bylo pověření uděleno, museli monarchovi odvádět 5 % svého zisku. Zároveň se změnilo jejich

pojmenování z pirátů na korzáry a v některých případech získali i titul Sir (Křížová 2016: 94).

Cílem Drakeových cest se stala oblast Darienské šíše a karibské ostrovy, kde během 70. a 80. let 16. století velice zbohatl na zásobách zlata. Drakeovy výpravy směřovaly též k břehům Eldoráda, mýtického města plného nerostného bohatství v Jižní Americe, odkud v roce 1580 dovezl do Anglie španělské náklady zlata a stříbra. Podařilo se mu tak pouze kvůli neschopnosti jednoho indiána rozeznat španělského pána od Brita, a proto Drakea zavedl do zátoky, kde kotvila španělská galéra plná zlata (Maurois 1993: 212–213). S nárůstem pirátství se tak rozšiřoval vliv Anglie a její obyvatelé bohatli na úkor Španělského království.

Na odvážný eldorádský kousek Francise Drake odpověděl španělský velvyslanec protestem, avšak britská panovnice Alžběta I. veškerá obvinění o její účasti popřela, i když Drakea finančně podporovala. Nejen Drakeovy plavby, ale i nezákonné výpravy dalších pirátů a také přístup britské monarchy se tak později stali jednou ze záminek války mezi Anglií a Španělskem (Maurois 1993: 213). Postupem času se okrádání Španělů z nezákonného činu skupiny námořníků integrovalo do anglické strategie získávání bohatství a posilování mocenské pozice. V letech 1585 až 1604 útočili piráti téměř na každou loď připlouvající k Pyrenejskému poloostrovu (Ferguson 2016: 39) a zajišťovali tak nejen obživu pro sebe, ale pirátské výpravy přinášely bohatství i do královské pokladnice.

3 První Evropané ve Střední Americe

Geografickými, historickými a kulturními kritérii může být Latinská Amerika rozdělena do čtyř oblastí, a to pevninská Mezoamerika, ostrovní Mezoamerika, hispanofonní Jižní Amerika a lusofonní Latinská Amerika. Součástí pevninské Mezoameriky, kde vznikaly jedny z nejproslulejších civilizací světa, je Mexiko, dále Guatemala, Belize, Salvador, Honduras, Nikaragua, Kostarika a Panama (Klíma 2015: 30). Z geografického hlediska jsou hranice pevninské Mezoameriky téměř totožné s územím Střední Ameriky.

Prvními Evropany v oblasti Střední Ameriky byla posádka čtvrté výpravy Kryštofa Kolumba mezi lety 1502-1504. Po příplutí lodí k pobřeží Hondurasu, Nikaragui, Kostariky a Panamy ale došlo ke zklamání, neboť opět nebyla potvrzena teorie o cestě do Indie a nenalezlo se ani vysněné nerostné bohatství (Klíma 2015: 70). I přes snahu udržet si dominanci ve středoamerické a karibské oblasti, se Španělům nedařilo efektivně kontrolovat všechny osady a navíc zájem o nová území projevil další evropské mocnosti. Holandsko, Anglie a Francie se do oblasti dostali a začali tam působit až na přelomu 16. a 17. století (Merrill 1993: 163), tedy o několik dekád později než španělští kolonisté. Východní pobřeží Střední Ameriky představovalo pro Angličany možnost vybudování stanic pro zásobování anglických lodí a zároveň vytvoření opěrných bodů, odkud mohli Angličané rozšiřovat dále svůj vliv a také obchodovat s dalšími aktéry Latinské Ameriky (Bert – Tauber 1959: 120).

3.1 Angličané ve Střední Americe

Za počátek britského působení v oblasti Karibiku a potažmo i ve Střední Americe lze považovat již samotné piráty, kteří během 16. a 17. století drancovali a útočili na lodě v Karibském moři. Až ve 20. letech 17. století počaly oficiální snahy Britského impéria o vybudování stálých osídlení a získání opěrných bodů v Západní Indii, jež se nacházela pod nadvládou Španělského království (Churchill 1998: 129). Pro působení ve Střední Americe bylo stěžejní vytvoření opěrného bodu, jímž se roku 1655 stala Jamajka, z ostrova Angličané podnikali výpravy

a zároveň se ostrov využíval pro pirátské aktivity, otroctví a obchodování (Piknerová 2011: 61).

Roku 1667 byla mezi Španělskem a Anglií uzavřena Madridská smlouva, jež umožnila Anglii svobodně, tedy bez jakéhokoliv omezení obchodovat (Donohoe 1946: 29). V Madridu se obě země též zřekly podporování pirátství (Hoffmann 2014: 21), tuto smlouvu lze považovat za zcela první anglicko-španělskou dohodu. Na Madridskou smlouvu navazovala roku 1670 další smlouva mezi Španělskem a Anglií, a to Godolphinova smlouva, ve které Španělé potvrdili vlastnictví Angličany již obsazeného území na západní polokouli (Merrill 1993: 163–164).

Smlouvy se avšak netýkaly tří center, které vznikly během 17. století a soustředil se v nich vliv Anglie. První oblast se nacházela v zálivu Campeche na západní straně Yucatánu, druhým centrem bylo východní pobřeží Yucatánu a posledním bylo pobřeží dnešního Hondurasu (Křížová 2016: 95). Vedle těchto tří center patřilo pod ochranu Angličanů i souostroví *Islas de la Bahía*, česky Ostrovy zálivu, jež se skládaly z ostrovu Roatán, Utila a Bonacca a nacházely se na jihovýchod od belizského pobřeží (The Historical Section of British Foreign Office 1920: 11–12). Vedle financí od korzárů tak začalo přicházet do královské pokladnice i bohatství ze dvou nejvýznamnějších britských osad ve Střední Americe, a to z Britského Hondurasu a Pobřeží Moskytů.

4 Britský Honduras

Belize, středoamerický stát sousedící na severozápadě s Mexikem, na jižní a západní hranici se státem Guatemala a z východní strany je pobřeží omýváno vodami Karibského moře. Na území belizského státu se ještě v 2. polovině 20. století rozprostíral Britský Honduras, jež se stal pro Anglii významným kvůli výskytu tropických dřevin a své strategické poloze.

4.1 Mayové

Již 2 500 let před naším letopočtem se na území Střední Ameriky dostal kmen Mayů, svá centra Mayové stavěli v nížinách Yucatanského poloostrova anebo na vysočinách, v oblasti současného jihovýchodního Mexika, Guatemaly, západního Hondurasu a na území Belize (Merrill 1993: 158). Dle historiků zaměřených na kolonialismus opustilo původní obyvatelstvo belizské pobřeží ještě před příchodem anglických pirátů a dřevařů, avšak je doložené, že část Mayů v oblasti pobývala i v 17. století (Bolland 1986: 11). Angličané tedy nebyli s členy mayského kmene v takovém kontaktu jako Španělé, kteří se do oblasti dostali dříve.

Do roku 987 n. l. se v okolí jezera Petén a poté i na severu Yucatanského poloostrova usazovaly mayské skupiny. Roku 1194 si jedna ze skupin, přesněji Maypánská liga, potvrdila svou dominanci na poloostrově vítězstvím ve válce s Toltéky. Po vítězství liga založila město Maypán, avšak téměř o 300 let později, roku 1441, došlo k pádu tohoto sídla a s ním upadla i sláva Maypánské ligy. Událostí využili španělští objevitelé a mezi lety 1527 až 1546 zabrali část Yucatánu (Šolc 1977: 178–180), kam zprvu připlouvali jen na krátkou dobu, aby se seznámili s tamními podmínkami a získali informace pro další expanzi.

Trvalá osídlení se podařila založit až ve 40. letech 16. století Franciscu Montejovi mladšímu, dobyvateli španělského původu. Montejovi se navíc podařilo podrobit mayské skupiny a ovládnout celý Yucatánský poloostrov. První španělské sídlo vzniklo roku 1540 a bylo nazváno Campeche. Přestože sídlo Mayů padlo, docházelo stále ke střetům španělských kolonistů a původních obyvatel až do roku 1697, kdy Španělé definitivně porazili domorodé kmeny v oblasti a mohli

tak prosadit svou nadvládu (Šolc 1977: 187–188). Oblast dnešního Belize se tak po určité době nacházela pod kontrolou Španělů, avšak španělským kolonistům se nepodařilo v oblasti prosadit svou autoritu, neboť se potýkali s útoky pirátských lodí.

4.2 Počátky osidlování

Bohatství jihovýchodní části poloostrova Yucatán, současného Belize, představuje především výskyt vzácných tropických dřevin, mezi nimi kupříkladu cedr nebo mahagon (Bert – Tauber 1959: 119). Karibské pobřeží Střední Ameriky upoutalo pozornost anglických pirátů a námořníků nejen kvůli materiálnímu bohatství a strategické poloze, ale i kvůli jeho husté říční síti, téměř nepropustnému porostu mangrovu a množství zátok (Curry 1956: 31), ze kterých pirátské lodě mohly útočit na španělské konvoje lodí s bohatstvím Nového světa. Výhodou pobřežní oblasti Belize byly i plošiny pod hladinou moře a rozsáhlé korálové útesy, jež zabraňovaly větším lodím v přístupu a zakotvení při břehu (Sorre 1931: 139). Po úpadku pirátství se část pirátů rozhodla zkusit své štěstí na středoamerickém pobřeží, ponejvíce z nich se usazovalo v okolí řeky Baliz (Bert – Tauber 1959: 121). Mimo Angličanů se u ústí belizských řek usazovaly i skupinky Skotů, Irů, Francouzů, Němců anebo Holanďanů (Křížová 2016: 97).

S první Angličany založenou osadou v oblasti východního pobřeží poloostrova Yucatán je spojováno jméno Wallace (nebo Willis), avšak historické prameny zmiňují minimálně tři verze, kdy a jak osada vznikla. Všechny teorie o vzniku osady mají společné pouze časové období, a to 1. polovinu 17. století, a též zmiňují úspěšné proplutí Wallace a jeho posádky skrze těžko prostupné mangrovové porosty, močálovité pobřeží a další přírodní překážky. Potvrzené je i místo, kde byla osada založena, jednalo se o okolí řeky Baliz (Křížová 2016: 95), ale v dalších informacích se verze o anglickém příchodu liší.

V první verzi, je založení anglické osady připisováno Peteru Wallacovi, anglickému bukanýrovi a prvnímu poručíku Sira Waltera Raleigha, mělo se tak stát již v roce 1603. Oproti tomu druhá varianta založení osady popisuje kapitána skotských korzárů a též bývalého guvernéra Tortugy, Wallace, a jeho úspěšný

pokus o osídlení oblasti v roce 1638 (Curry 1956: 32). Třetí teorie se podobá té druhé, kdy osada měla být objevena až roku 1640 Skotem Wallisem, jenž stál v čele skupiny podloudných obchodníků a pirátů (Sorre 1931: 140). Přestože se k příchodu Angličanů na východní pobřeží Yucatánu a ke vzniku osídlení pojí alespoň tři různé verze, historické prameny nejčastěji zmiňují rok 1638.

4.3 Dřevařské a zemědělské osady

Nově založené osídlení se v počátcích nazývalo pouze „Osada zálivu (*Bay Settlement*)“ (Donohoe 1946: 29) a v prvních letech sloužilo jako základna pro piráty, odkud mohli organizovat útoky na španělské lodě plné nerostného bohatství a také vytěženého vzácného dřeva. Již v 50. letech 17. století se někteří piráti rozhodli nabýt bohatství skrze těžbu dřeva, této přeměně přispěla také dohoda z roku 1667, ve které se evropské mocnosti zavázaly k potlačování pirátství (Merrill 1993: 163). Přestože se během britského působení vytvořilo v jižní části Britského Hondurasu několik plantáží cukrové třtiny, nehrálo plantážnictví nikdy významnější roli (The Historical Section of British Foreign Office 1920: 27–28) než těžba tropických dřevin.

Hlavním zdrojem bohatství anglických osadníků se stala těžba tzv. barvícího dřeva, známého také pod názvem kampeškové dřevo a v anglickém jazyce nazývaného *logwood*. Těžba dřeva neměla dopad pouze na obchod a ekonomiku britských osad, ale také přispěla ke krejčovské revoluci v 17. století (Křížová 2016: 95–96), neboť dřevaři získávali ze dřeva i barvivo, jenž bylo využíváno ve vlněném průmyslu v zemích Evropy (Bolland 1986: 13). I přes nehostinné prostředí se dřevaři dokázali posouvat při řekách dále do vnitrozemí, odkud vytěžené kmeny vzácných stromů splavovali po vodě až k pobřeží Karibského moře.

Těžba dřeva nebyla jedinou výdělečnou činností, vedle toho osadníci lovíli, pěstovali plodiny a zásobovali pirátské lodě pitnou vodou a dalšími potřebnými věcmi. Současně se zakládáním dřevařských osad tak při pobřeží a u řek vznikala i zemědělská osídlení. Jejich obyvatelé, zemědělci, začali být nazýváni tzv. „Muži zálivu (*Bayman*)“ a dodnes jsou považováni za zakladatele belizského národa

(Křížová 2016: 96). „Muži zálivu“ se zaměřovali především na pěstování cukrové třtiny, kakaa, tabáku či agáve a ve výše položených oblastech se dokonce choval dobytek. Růst počtu obyvatel a rozšiřování hospodaření vedlo k zakládání nových osad u řeky New River anebo Hondo (Basl 1911: 45). Postupem času se celá oblast východního pobřeží Yucatánu stala velice prospěšným zámořským teritoriem a jedním z center britského vlivu ve Střední Americe.

S rozvojem textilního průmyslu se během 18. století začala využívat nová a levnější syntetická barviva, což mělo za důsledek pokles významu těžby kampaškového dřeva. Dřevaři se tak museli přeorientovat na jinou vzácnou dřevinu, stal se jí mahagon, který byl kvůli své pevnosti využíván nejen na nábytek, ale také při konstrukci lodí. Oproti barvicímu dřevu byla těžba mahagonového dřeva náročnější, a proto vyžadovala disciplinovanou a kvalifikovanou pracovní sílu. Přestože za výdělkem přicházely skupiny kmene Miskitů z Pobřeží Moskytů, stále byl nedostatek pracovníků a poptávka po tropických dřevinách se nadále zvyšovala (Křížová 2016: 97–98). Řešením nedostatku pracovníků se stal dovoz černých otroků.

4.3.1 Otroctví

Se samotným počátkem otroctví v anglických osadách na Yucatánském poloostrově je spojován rok 1724, kdy Angličané začali dovážet otroky z Jamajky a Bermudských ostrovů. Jedním z nejpočetnějších etnik byli Ibové (Eboové), podle této míšenecké skupiny se dokonce pojmenovala část Belize Town, centra oblasti založeného v polovině 17. století, a to Eboe Town (Merrill 1993: 166). Vedle Ibů dovezli Angličané do oblasti i jiné etnické skupiny, které sloužily bílým pánům.

Otroctví v oblasti současného Belize bývá některými historiky popisováno jako méně kruté až mírné otroctví. První angličtí osadníci dokonce poskytli otrokům zbraně, aby mohli v případě potřeby odrazit útoky Španělů na anglické osady (Donohoe 1946: 32). Důvodem mírnějšího přístupu Angličanů k černým otrokům byl také charakter práce, kdy se otroci během hledání a těžby tropických dřevin volně pohybovali pralesy, a poté se sami dobrovolně vraceli ke svým bílým pánům. Ve většině případů neměly skupinky otroků, jež byly rozděleny dle druhu

práce, ani žádný dohled a kontrolu ze strany Angličanů. Angličané též předpokládali, že otroci mužského pohlaví, jež pobývali po několik měsíců v pralesích, neopustí své rodiny, které zůstávaly a pracovaly v již stálých anglických osadách. Otroci pracovali ale také jako námořníci anebo kováři (Merrill 1993: 167; Bolland 1986: 16–17).

Přestože se otrokům dostávalo větší svobody, ani anglickým koloniím na Yucatánu se nevyhnulo několik povstání, jež byla zapříčiněná špatnými životními a pracovními podmínkami. Kvůli velmi fyzicky náročné práci, nedostatku jídla a i nemocem pocházejícím z Evropy, došlo k úmrtí velké části černých otroků (Křížová 2016: 99). Narůstající nespokojenost donutila otroky k útěku od svých pánů, někteří z otroků se přesunuli dále do vnitrozemí, někdy až na španělské území Guatemaly, ale směřovali i na pobřeží Hondurasu anebo si zakládali své vlastní osady (Merrill 1993: 167).

Během britského působení vznikl ve společnosti hierarchický systém, jenž byl založen na rase a na sociálních skupinách. Roku 1831 byla lidská práva udělena skupině „barevných poddaných, kteří již nabyli svobody dříve (*Coloured Subjects of Free Condition*)“. Stalo se tak ale jen na základě pohrůžky britského ministerstva kolonií, neboť již v některých koloniích britské Západní Indie docházelo k rozšiřování práv svobodných černochů. Úplné zrušení otroctví v britských koloniích je avšak spojováno až s rokem 1838. I když byli otroci osvobozeni, zůstali závislí na Angličanech, neboť skupina nejbohatších dřevařů měla monopol nad belizským územím a mohla tak bývalým otrokům zabraňovat v přístupu k půdě a skrze mzdy si zajistila ekonomickou závislost (Merrill 1993: 168–169).

4.3.2 Obyvatelstvo

Do oblasti současného Belize prchali před španělskými útoky i Angličané z jiných středoamerických osad. Příkladem je příchod obyvatel z dřevařských osad v Champechském zálivu, jež byli donuceni po španělském útoku v roce 1717 uprchnout do okolí řeky Baliz, ale i na Pobřeží Moskytů (Merrill 1993: 164).

Během 18. století migrovaly do oblasti i jiné etnické skupiny, jednou z největších byla míšenecká skupina Černých Karibů, známá také pod jménem Garifunové.

Černí Karibové, původem z ostrova Svatého Vincence v souostroví Malých Antil, se kvůli britským snahám o kolonizaci ostrova ocitli v nebezpečí. Přestože se Garifunové odvážně bránili, byli nuceni roku 1796 kapitulovat a následně je Angličané deportovali na ostrov Roatán. Celkem bylo vyhnáno kolem 5 tisíc Garifunů, ale kvůli nepříznivým podmínkám přežilo pouze 3 tisíce Garifunů (Moberg 1992: 3–4), kteří se museli opět přesunout. Cílem se stalo pobřeží Nikaraguy, Hondurasu a Guatemaly, jež všechna byla pod správou Španělů, ale usazovali se i na jihu současného Belize, v Britském Hondurasu (Merrill 1993: 169).

Černí Karibové měli schopnost rychle se přizpůsobit a netrvalo tedy dlouho, než po boku dřevařů zpracovávali vzácné dřeviny a zároveň tak prokázali svou pracovitost. Vedle těžby dřeva se zapojili i do rybolovu anebo do pašování komodit. Garifunské ženy oproti tomu vypomáhaly na polích a staraly se o hospodářská zvířata (Křížová 2013: 62). Přestože se Garifunové zapojovali do života v dřevařských osadách, roku 1872 vzniklo dle vyhlášky *Crown Lands* několik rezervací, nejen pro Černé Kariby, ale i pro Maye. Oběma skupinám Britové nedovolovali vlastnit půdu a využívali je jako levnou pracovní sílu. Přesto si Karibové a Mayové na propůjčené půdě pěstovali různé plodiny a dodnes jsou považováni za pionýry zemědělství v 19. století. Angličané se na druhou stranu zaměřovali pouze na těžbu dřeva a museli si tak většinu potravin dovážet (Merrill 1993: 169–173). Na přelomu 19. a 20. století žilo v okolí Belize Town přibližně 9 tisíc obyvatel, z toho asi pouze 400 osob z anglosaských zemí (Basl 1911: 45).

4.3.3 Vnitřní uspořádání

Kvůli absenci formálního uznání anglických osad nebyly v oblasti žádné britské instituce, místo toho se konalo Veřejné shromáždění, které bychom dnes považovali za dolní komoru parlamentu. Shromáždění se scházelo každé čtyři měsíce a zpočátku zahrnovalo všechny svobodné obyvatele východního pobřeží Yucatánu (Curry 1956: 34). Na setkáních byl vytvořen soubor pravidel nazvaný

„Zvyklosti Zálivu“, podle kterého se řídila místní společnost. V následujících letech ale došlo k omezení účasti na shromáždění majetkovým cenzem, rozhodnutí a pravidla tak stanovila skupina přibližně dvaceti nejbohatších lidí (Křížová 2016: 102). Udržení kontroly si vládnoucí menšina zajišťovala oddělením otroků od kreolské skupiny obyvatelstva, jimž byla udělena určitá privilegia. I přes to, že dle práva byli někteří kreolové svobodní, jejich činnost v ekonomické sféře měla svá omezení, například jim byla odepřena pozice soudce. Jejich volební právo omezoval majetkový cenzus a podmínka pobytu na daném území po delší dobu než běloši (Merrill 1993: 168).

Přestože nebylo dovoleno vytvořit jakoukoli občanskou nebo vojenskou formu vlády, bylo z nejbohatší skupiny obyvatelstva zvoleno několik soudců (*Magistrates*), jež oplývali mocí exekutivy a též mocí soudní (Merrill 1993: 166). Od roku 1738 se tak konaly každoroční volby soudců, kteří dohlíželi na dodržování zavedeného obecného práva vztahujícího se na všechny dřevařské a zemědělské osady. Na žádost místních osadníků kodifikoval Sir William Burnaby, vrchní velitel Jamajky a kontradmirál, již existující místní zvyky a obecné právo do prvního oficiálního dokumentu. Tento Burnabyův kód vznikl v roce 1765 a je považován za první ústavu (Curry 1956: 34) v oblasti současného Belize.

Ten samý rok došlo k uznání vnitřního uspořádání, respektive k uznání zákonodárné činnosti a působení Veřejného shromáždění ze strany britského parlamentu (The Historical Section of British Foreign Office 1920: 10), avšak osady stále zůstaly mimo přímý vliv Británie. Pro zajištění alespoň částečného vlivu v regionu, byl jamajským guvernérem v roce 1784 vyslán do oblasti kapitán Edward Marcus Despard, jenž měl z pozice superintendenta dohlížet na dění v britských osadách v blízkosti řeky Baliz (Merrill 1993: 165).

Na konci 18. století získala skupina nejbohatších dřevařů, na základě souhlasu Veřejného shromáždění, celkem čtyři pětiny území Britského Hondurasu. Tato dřevařská oligarchie zároveň vlastnila přibližně polovinu všech otroků, dále kontrolovala veškerý export a import, měla vliv na maloobchod a velkoobchod a dokonce určovala výši daní (Merrill 1993: 166). Kvůli

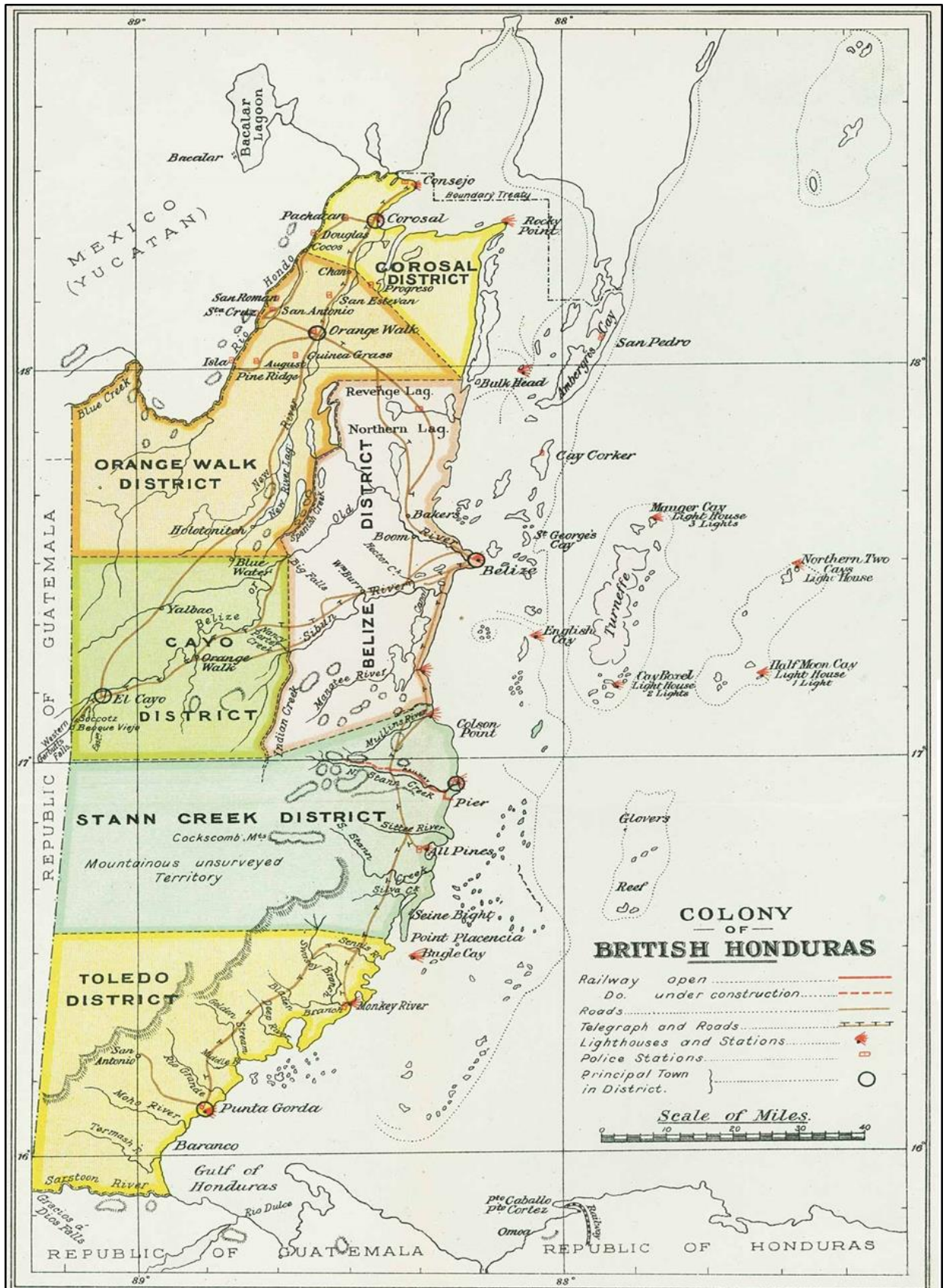
nepohodlnosti bažinatého pobřeží v okolí Belize Town se jejich sídlo přesunulo na ostrov St. George's Cay, vzdálený několik kilometrů od ústí řeky Baliz (Křížová 2016: 101).

Privilegiím a moci dřevařské oligarchii se v roce 1816 postavil superintendent George Arthur, jenž zpochybňoval jejich vlastnictví částí Britského Hondurasu, neboť toto území patřilo britské koruně. I přes toto vymezení zůstal monopol na vlastnictví půdy v rukách tamní oligarchie (Merrill 1993: 166). K částečné změně došlo roku 1817, kdy se Westminster začal více podílet a zasahovat do procesu zabírání půdy. Hlavní rozhodnutí ale nadále zůstávala na oligarchii. Vládnoucí skupina také kontrolovala rozmístění dřevařských osad a pracovní síly, organizovala veškerý obchod a nařízení (Křížová 2016: 102) týkající se života na východním pobřeží dnešního Belize.

Od roku 1854 představovalo legislativní moc Zákonomárné shromáždění, do kterého bylo 18 členů voleno a 3 jmenováni superintendentem (The Historical Section of British Foreign Office 1920: 10–11). Jmenování tří členů nebylo jediným úkolem superintendenta, ten měl též pravomoc shromáždění rozpustit, dále mohl vydávat zákony anebo zrušit či pozastavit návrh zákona. Volba členů Zákonomárného shromáždění avšak zůstala jako v případě Veřejného shromáždění omezena majetkovým cenzem (Merrill 1993: 170). Velkou část legislativní moci tak nadále drželi v rukou bohatí vlastníci půd a obchodníci.

Následující mapa č. 1 zobrazuje administrativní členění Britského Hondurasu na počátku 20. století, kdy byla kolonie rozdělena do 6 okresů. Na mapě jsou zobrazena i jednotlivá hlavní města každého okresu, kde se koncentrovalo obyvatelstvo a také ekonomické aktivity. Většina osad se soustředila při řekách ústících do Karibského moře, pro lepší komunikaci byla při pobřeží vystavěna železniční a silniční infrastruktura.

Mapa č. 1 – Britský Honduras v roce 1909

Zdroj: Dloc.com. Dostupné na: <https://dloc.com/UF00082091/00001/images>, 6. 4. 2022.

4.4 Vztah Britského Hondurasu a Velké Británie

Přestože se v pobřežní oblasti pohybovali povětšinou Angličané nebo Skoti, zůstalo Brity osídlené území po dlouhou dobu pod suverenitou Španělů, a i když místní osadníci opakovaně žádali Británii o ochranu, Westminster vždy odmítl, neboť nechtěl provokovat Španěly (Curry 1956: 33). Přesto se objevovaly snahy o prohlášení dřevařských osad za britskou kolonii, například v 70. letech 17. století předložil jamajský guvernér Sir Thomas Modyford návrh o uznání osad. Jeho žádost ale byla londýnskou vládou zamítnuta (Dawson 1983: 681), neboť zpočátku nepřičítala středoamerickým osadám takový význam, aby se tamní osady staly příčinou konfliktu mezi Anglií a Španělským královstvím. To se změnilo až po ztrátě severoamerických kolonií a vzestupu Spojených států amerických, kdy si Westminster uvědomil výhodnou geografickou polohu osad v blízkosti budoucího spojení dvou oceán (Sorre 1931: 140).

Vztahu mateřské země a britských osadníků napomohl i úpadek španělského vlivu ve Střední Americe po roce 1815. Do Britského Hondurasu již ani nepřicházeli španělstí inspektoři, kteří od Londýnské konvence¹ roku 1786 kontrolovali britské osady. Této absence španělského dohledu využili britští osadníci k rozšíření své jižní hranice, řeky Sibun, až k řece Sarstoon (The Historical Section of British Foreign Office 1920: 11). Od roku 1841 byly všechny zprávy superintendenta z Britského Hondurasu posílány přes jamajského guvernéra, navíc se oblast řeky Baliz stala v některých aspektech na Jamajce závislou. To potvrzovalo, že Britský Honduras byl pro Brity pouze druhořadou kolonií (Bolland 1986: 103) a správu kolonie nechávala Británie z velké části na britských úřadech na Jamajce.

Jedno z center britského vlivu, *Islas de la Bahía*, získalo na základě královského příkazu statut britské kolonie dříve než Britský Honduras, stalo se tak roku 1852 (The Historical Section of British Foreign Office 1920: 12). Ovšem i vztah Britského Hondurasu a Velké Británie se v 50. letech vyvíjel. Britskými politiky byl čím dál častěji debatován statut Britského Hondurasu a mezi zeměmi

¹ viz 4.5.1 Dohody mezi Španělskem a Británií

začaly vznikat užší politické a ekonomické vazby. Kupříkladu roku 1859 vznikla Společnost Britského Hondurasu, jež vlastnila velkou část belizského území. I rozhodovací pravomoce o směru vývoje tamní ekonomiky se díky postupné centralizaci kapitálu přenesly do Londýna. Tento krok svědčil o úpadku významu dřevařské oligarchie (Merrill 1993: 173).

Až roku 1862 byly osady na východním pobřeží Yucatánu prohlášeny britskou kolonií, nazývanou Britský Honduras, ve kterém britského monarchu reprezentoval viceguvernér, respektive zástupce guvernéra, jenž se zodpovídal jamajskému guvernérovi a převzal většinu pravomocí superintendenta. Současně se koloniální úřad v Londýně stal hlavní politicky-administrativní institucí, jež rozhodovala o tamních osadách. Osm let po prohlášení Britského Hondurasu kolonií požádali členové Zákonodárného shromáždění o založení britské instituce přímé vlády, neboť se nemohli shodnout na rozložení financí na obranu proti vnějším útokům (Merrill 1993: 170–172). Posledním krokem bylo úplné odtržení od Jamajky v roce 1884 (The Historical Section of British Foreign Office 1920: 11).

Se schválením nové ústavy v roce 1871 se členové Zákonodárného shromáždění současně vzdali své politické funkce a privilegií, avšak na druhou stranu byla Britskému Hondurasu zaručena bezpečnost spojená se statutem britské kolonie. Se vznikem ústavy byla místo Zákonodárného shromáždění založena nová zákonodárná instituce, a to Legislativní rada. Tímto krokem došlo k přesunutí moci od oligarchů do rukou představitelů britských obchodních společností a také do koloniálního úřadu v Londýně (Merrill 1993: 172).

4.5 Vztah Britského Hondurasu a Španělů

V počátcích probíhaly konflikty pouze na úrovni jednotlivých středoamerických kolonií, kdy během 18. století španělští kolonisté opakovaně útočili na britské osady. Kupříkladu roku 1717 Španělé zaútočili na dřevařské osady v Campechském zálivu a vyhnali jejich obyvatele do oblasti současného Belize a i na Pobřeží Moskytů. Příčinou byl nesouhlas Španělů s těžbou dřeva, na níž Angličané bohatli. Vyhnáním anglických osadníků došlo ke zničení jednoho

z center britského vlivu, po roce 1717 tak zbylo jen Pobřeží Moskytů a Britský Honduras (Merill 1993: 164).

Jeden z prvních útoků na Britský Honduras se stal roku 1722, jenž byl odpovědí na narůstající moc Miskitů na východním pobřeží Nikaraguy a Hondurasu. Jeho následkem muselo místní obyvatelstvo utéct na Pobřeží Moskytů, avšak po následném ústupku španělských jednotek, které neměly dostatečné množství prostředků k udržení osad, se britští osadníci vrátili zpět (Dawson 1983: 682). Do sporů byly později zataženy samotné evropské mocnosti, ale na druhou stranu se některé evropské konflikty přenášely i do zámoří.

4.5.1 Dohody mezi Španělskem a Británií

Během 18. století se do kolonií v zámoří přenesly například boje sedmileté války. Součástí mírové pařížské smlouvy z roku 1763, jež ukončila sedmiletou válku, bylo i potvrzení *statu quo* území Britského Hondurasu. Angličané tak získali právo využívat oblast dnešního Belize, ale pouze v případě, že uznají španělskou svrchovanost nad východním pobřeží Střední Ameriky (Merrill 1993: 164). Podmínky smlouvy Británie přijala, britská koruna tedy nemohla formálně kolonizovat území a pro místní obyvatelstvo byly zakázány veškeré aktivity mimo kácení, nakládání a transport dřevin. Podmínkou smlouvy bylo i zničení všech opevnění (Curry 1956: 33), zároveň Španělé zakázali budování trvalých osídlení a ani nesměli být zakládány plantáže. Osadníci tedy nemohli pěstovat plodiny ani pro vlastní potřebu, veškeré jídlo a jiné zboží tak muselo být dováženo ze Severní Ameriky nebo z karibských ostrovů (Křížová 2016: 100).

Ačkoli došlo k mírovému vyřešení sedmileté války, roku 1779 se do španělského centra zájmu dostal ostrov St. George's Cay, kde sídlili bohatší angličtí osadníci. Ten samý rok zaútočili Španělé na ostrov a nepřátelství přerostlo opět ve válku. Španělům se podařilo britské osídlení obsadit a vybudovat si tam základnu pro další výboje na území Britského Hondurasu, především do Belize Town (Křížová 2016: 101). V důsledku útoků byla nucena většina Britů uniknout. Situace se uklidnila až roku 1783, kdy byla podepsána mírová smlouva z Versailles (Donohoe 1946: 34). Jednou z podmínek dohody bylo uznání

španělské svrchovanosti nad územím Střední Ameriky ze strany britské vlády. Výměnou za to, dostali angličtí dřevaři povolení usadit se mezi řekou Baliz a Hondo (Bert – Tauber 1959: 121).

Již rok po podpisu smlouvy se Angličané pomalu začínali vracet do svých osad. Nedlouho po návratu dřevařů a obchodníků byla mezi Španělskem a Anglií roku 1786 uzavřena nová smlouva, známá také pod názvem Londýnská konvence. Hlavním bodem dohody bylo rozšíření území, na kterém mohli dřevaři kácet stromy a zároveň odkud mohli tyto tropické dřeviny vyvážet. Nově se hranice na severu posunuly až k řece Hondo a jižní hranici tvořila řeka Sibun (Merrill 1993: 165). Zároveň byla uznána okupace ostrova St. Georges's Cay ze strany „Mužů zálivu“ a nadále platila všechna omezení spojená s pařížskou smlouvou z roku 1783 (The Historical Section of British Foreign Office 1920: 10).

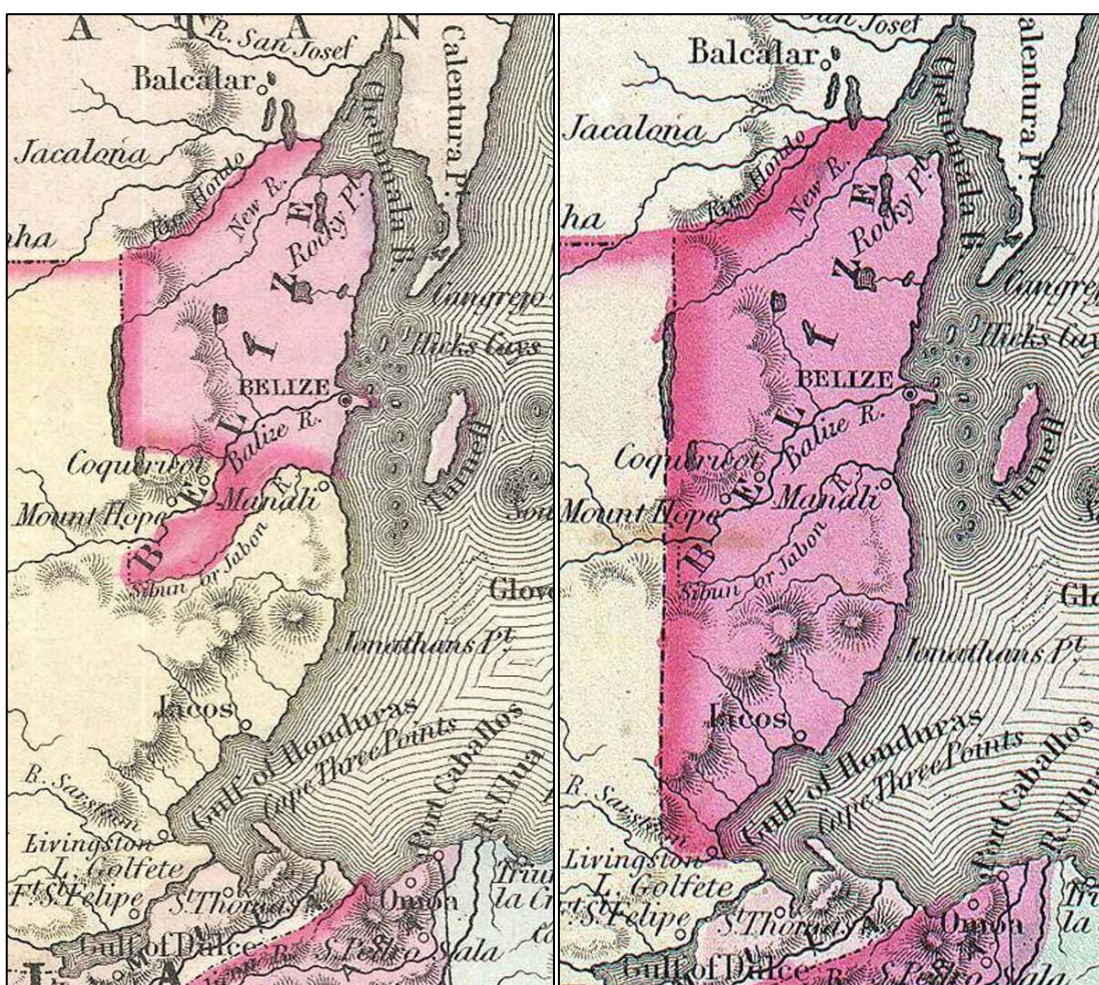
Přestože se britským osadníkům oblast působení rozšířila, podmínkou anglo-španělské dohody stále bylo několik zákazů a podmínek. Podpisem souhlasila Británie se španělskou inspekcí dvakrát do roka, neboť formálně byla tato oblast pod suverenitou Španělska. Osadníci dále nesměli budovat opevnění, zakládat jakoukoli formu politické instituce, jak charakteru vojenského tak i občanského, a byl zakázán i rozvoj plantážního zemědělství. I přes zákazy se plantážnictví na konci 18. století velice dařilo a jistá forma vlády též probíhala, ale pouze na lokální úrovni (Merrill 1993: 165–166).

Poslední španělský útok se uskutečnil roku 1798, jehož příčinou se stal import zbraní, ale osadníkům Britského Hondurasu se ho za pomoci britských vojsk podařilo odrazit. Po podepsání nové britsko-španělské smlouvy ve Versailles se do oblasti mohli dovážet zbraně i komodit pro základní lidské potřeby (Klíma 2015: 136). Toto vítězství se stalo významným pro další formování společnosti, neboť se Španělům postavili bok po boku jak páni, tak i jejich otroci (Hoffmann 2014: 13). Po tomto neúspěšném útoku se Španělsko vzdalo dalších snah o ovládnutí území.

Na mapách č. 2 a č. 3 je růžovou barvou zobrazeno rozšíření území osídlené Angličany v důsledku úpadku vlivu Španělského království ve Střední Americe. K územní expanzi došlo také kvůli prohlášení dřevařských osad za kolonii Britský Honduras. Území současného Belize se na jihu rozšířilo až k řece Sarstoon a na severu zůstala hranicí řeka Hondo.

Mapa č. 2 – Britský Honduras v roce 1855

Zdroj: *Ambergriscaye.com*. Dostupné na: https://ambergriscaye.com/maps/art/1855_Belize_-_Colton_Map_of_Central_America_and_Jamaica.jpg, 6. 4. 2022.

Mapa č. 3 – Britský Honduras v roce 1864

Zdroj: *Ambergriscaye.com*. Dostupné na: https://ambergriscaye.com/maps/art/1864_Belize_-_Johnson_Map_of_Central_America.jpg, 6. 4. 2022.

4.6 Vztah Britského Hondurasu a Spojených států amerických

Přestože se většina původního obyvatelstva před příchodem Angličanů přesídlila z východního pobřeží Yucatánu do vnitrozemí, zůstalo v oblasti několik mayských skupin. Mayům ale nebylo dovoleno vlastnit půdu, mohli si ji pouze pronajmout anebo pobývat v Angličany zřízených rezervacích. Během 60. a 70. let 19. století došlo k několika střetům Mayů a Britů, avšak roku 1872, se smrtí Marcose Canuly, jednoho z vůdců mayských útoků, byly větší snahy o zábor půdy ukončeny (Merrill 1993: 170–171). Mimo Španělů a původních obyvatel se do záležitostí Britského Hondurasu zapojila i severoamerická nastupující mocnost.

Od roku 1840 uplatňovaly Spojené státy americké² ve Střední Americe Monroeovu doktrínu, snažily se proto zabránit dalšímu rozšiřování vlivu Británie (The Historical Section of British Foreign Office 1920: 12). O 10 let později velmoci podepsaly pro vymezení postojů Clayton-Bulwerovu smlouvu. Její hlavní částí byl závazek obou stran k rovnocenným povinnostem týkající se vybudování průplavu skrze pevninu Střední Ameriky a jeho společná kontrola (Polišenský 1979: 386–387).

Ze smlouvy bylo avšak na základě dodatku vynecháno území Britského Hondurasu, které nadále zůstalo pod správou Britů, neboť Clayton-Bulwerova dohoda se měla týkat pouze budoucích kroků a vztahů ve Střední Americe (The Historical Section of British Foreign Office 1920: 13). Ačkoli si Spojené státy smlouvou zajistily alespoň částečnou kontrolu nad rozšiřováním vlivu Velké Británie ve středoamerické oblasti, stále se obávaly, že Britové budou ovlivňovat politická rozhodnutí nejen v Nikaraguy a Hondurasu, ale i v dalších zemích (Sorre 1931: 140).

Od podpisu smlouvy tak Američané v oblasti aktivně působili, například od přelomu 19. a 20. století tvořily Spojené státy největší podíl na vývozu a dovozu v oblasti Britského Hondurasu. Progresivní obchodníci proto začali upozorňovat na výhodnější spojení s Američany v kontrastu s pomalostí britského přístupu

² dále jen Spojené státy

k hospodářství. Místní obyvatelstvo avšak bylo věrné Britům, neboť většina obchodníků byla britského původu (The Historical Section of British Foreign Office 1920: 48) a nehodlala pouze kvůli zisku přejít na stranu Spojených států. Přesto už zde byla vidět změna vztahu části belizské společnosti vůči Británii.

4.7 Proces dekolonizace

Počátku dekolonizačního procesu a samotné nezávislosti předcházelo několik událostí. Již ve 20. letech 20. století si Británie uvědomovala potřebu větší reprezentaci tamního obyvatelstva ve vládě. Pomalý postup britské vlády ve změnách se však nezamlouvala obyvatelům Belize (Bolland 1986: 108). Vedle nespokojenosti obyvatelstva se před 30. lety 20. století začaly objevovat i další problémy, jež přispěly k dekolonizaci. Například stagnující ekonomika, strnutí vývoje ve společnosti, téměř žádná poptávka po mahagonu anebo neúspěchy při zakládání plantáží. Dalším změnou bylo nahrazení britských oligarchů v Legislativní radě belizskými kreoly v roce 1927. Vedle vnitřních problémů Britského Hondurasu měla na stav kolonie i velká hospodářská krize, jež zapříčinila propad ekonomiky a prudký nárůst nezaměstnanosti. Roku 1931 přispěl ke společenské krizi hurikán, jenž zničil město Belize. Této situace využila britská vláda a pokusila se upevnit kontrolu nad oblastí. Se souhlasem Legislativní rady byly britskému guvernérovi přiděleny nové pravomoce (Merrill 1993: 174–175) a Britové si tak ještě na několik desítek let zajistili nad územím dominanci.

S počátkem 30. let se velká část obchodu přeorientovala na Spojené státy, za něž se postavili někteří představitelé obchodní elity. Současně začala uvnitř společnosti, především v pracovní „třídě“ vzrůstat nespokojenost se zavedeným koloniálním systémem (Bolland 1986: 105). Vzpouza dělníků ve 30. letech dala impuls k většímu zastoupení místního obyvatelstva ve vládě a hnutí za nezávislost přispělo v 50. letech k přeměně a uvolňování britské nadvlády (Bolland 1986: 108–109). Větších svobod se kolonie dočkala až v 60. letech, kdy si Británie poprvé připustila ztrátu Britského Hondurasu.

Prvním milníkem k úplné samostatnosti bylo získání statutu kolonie s vnitřní samosprávou v roce 1964. Vzniklo tak dvoukomorové Národní

shromáždění, jehož horní komoru tvořil Senát o 8 členech, ze kterých bylo 5 členů navrhováno předsedou vlády, 2 členové lídrem opozice a posledního člena navrhoval zástupce britského panovníka, guvernér. Druhou komorou byla Sněmovna reprezentantů, jejíž členi byli voleni. Exekutivní moc se skládala z vládního kabinetu, ve kterém zasedalo 9 členů. Oproti legislativní a exekutivní moci, kopírovala jurisdikce systém Británie (Beneš – Institut zahraničního obchodu 1984: 240–241).

Mezi lety 1964 a 1981 britského monarchu zastupoval v kolonii guvernér, jenž dohlížel na tamní zahraniční politiku, obranu, vnitřní bezpečnost a na podmínky volby veřejné služby. Zbývající pravomoce exekutivní moci spadaly pod premiéra a jeho kabinet (Bolland 1986: 108). V očekávání brzkého nabytí nezávislosti místní vláda změnila roku 1973 jméno kolonie z Britského Hondurasu na Belize (Merrill 1993: 181). Do již dlouhého dekolonizačního procesu zasáhla sousedící Guatemala.

4.7.1 Guatemalské ambice

Již v 2. polovině 19. století se britské dominanci postavila Guatemala, jež si nárokovala území Belize na základě faktu, že pobřežní oblast byla dříve součástí Guatemaly a nepatřila tak nikdy pod britskou správu (Bert – Tauber 1959: 120). Dalším argumentem bylo nedodržení podmínky z britsko-guatemalské smlouvy z roku 1859, jež stanovila hranice mezi zeměmi, a zároveň se Guatemalci měli vzdát všech ambic na belizské území. Nenaplněnou podmínkou bylo vybudování komunikace mezi Guatemalou a karibským pobřežím, toto spojení ale ani do 80. let nevzniklo (Merrill 1993: 182).

Podobně jako kdysi Španělé, i Guatemalci toužili po zisku z těžby dřeva a jejich snahy nabraly na intenzitě po nálezu ropy na jižních hranicích s Belize. Guatemala dokonce nabídla svou pomoc nadnárodním ropným společnostem, jež se snažily získat právo na těžbu belizské ropy (Beneš – Institut zahraničního obchodu 1984: 240). Roku 1945 podnikla guatemalská vláda další krok, kdy byl Britský Honduras zapsán do nové ústavy jako 23. departement Guatemaly. Po sérii rozhovorů mezi Guatemalci a Brity, jež skončily pro Guatemalu neúspěchem, se

roku 1963 guatemalští vládní představitelé rozhodli přerušit diplomatické styky s Británií (Merrill 1993: 182–183).

Vyjednávání se obnovilo roku 1973 a opět bylo přerušeno roku 1975, belizská a i britská vláda se proto rozhodly získat podporu od jiných států (Merrill 1993: 183). Za podporu belizské nezávislosti se postavilo 35. zasedání OSN, také Hnutí nezúčastněných zemí a v roce 1980 vyjádřily podporu i některé země Karibiku a členové Organizace amerických států. Navzdory guatemalskému úsilí došlo v březnu 1981 k předložení dohody o nezávislosti britské kolonie. Jednání se účastnili nejen představitelé Velké Británie a Belize, ale i guatemalské vlády, které bylo v některých otázkách ustoupeno. Guatemala měla mít například stejná práva jako belizský stát na ropná naleziště v jižní části Belize anebo volný přístup lodí do přístavů Belize. Mimo to, spadala správa ropovodu, jenž vedl i přes belizské území, do agendy Guatemaly, k těmto ústupkům náleželo ještě několik dalších bodů (Beneš – Institut zahraničního obchodu 1984: 240).

I přes ústupky byla dohoda guatemalskou stranou odmítnuta a v Belize vyvolala protesty a nesouhlas opoziční Sjednocené demokratické strany (Merrill 1993: 184). Přestože se proti podmínkách Londýnské dohody postavila velká část veřejnosti, byl tento belizský odpor britským guvernérem potlačen vyhlášením mimořádného stavu. Zanedlouho, 21. září 1981, získal Britský Honduras nezávislost (Beneš – Institut zahraničního obchodu 1984: 240–241) i bez dohody s Guatemalou.

4.8 Důsledky kolonialismu

Vyhlášením nezávislosti se hlavou státu stal britský monarcha, jenž je dodnes na belizském území zastupován generálním guvernérem. Veškerá moc se tak přenesla na belizskou vládu v čele s premiérem, zároveň se nově vzniklý stát stal členem Commonwealthu (Bolland 1986: 108). Britské působení mělo za následek zachování značné míry demokracie a míru, v kontrastu s okolními státy, a zároveň se Belize dokázalo vyhnout válkám v rámci Střední Ameriky (Payne 1990: 133). Úředním jazykem se stala angličtina, po ní je nejrozšířenější španělština, garifunština a mayské jazyky (Bolland 1986: 44).

Již od počátku britského působení byla vytvořena závislost na dovozu průmyslového tovaru a jiného spotřebního zboží z britských ostrovů. Oproti tomu se z kolonie exportovalo jen úzce vymezené spektrum produktů, ze zemědělské produkce především citrusy a banány (Beneš – Institut zahraničního obchodu 1984: 247–248). Belizská ekonomiku tak byla velice oslabena a zranitelná vůči kolísání v mezinárodním obchodu. Až v 50. letech 20. století se začalo rozvíjet zemědělství ani další ekonomické aktivity (Bolland 1986: 70–71). Po získání nezávislosti byla proto životní úroveň, kultura a hospodářství velice zaostalé. Téměř veškeré obchodní a ekonomické aktivity nešly oddělit od Spojených států, které byly vedle Kanady primární zemí (Bert – Tauber 1959: 120), kam směřovala přibližně polovina celkového dovozu a vývozu (Payne 1990: 131). Dodnes je tak mezi Belize a Británií, ale také Spojenými státy úzká hospodářská spolupráce.

Stejně jako v případě mnoha dalších zemí zůstala belizská společnost po získání nezávislosti roztržena do několika kulturních a etnických skupin. Do jedné z největších skupin patří kreolové, anglicky mluvící nebo kreolsky hovořící černí obyvatelé anebo i lidé smíšeného afrického a evropského původu. Druhou, podobně stejně velkou skupinou jsou míšenci, španělsky hovořící obyvatelstvo, jenž je mayského a španělského původu. Vedle těchto dvou dominantních skupin stojí zvláště Garifunové a domorodí Mayové (Merrill 1993: 157), jež jsou významnou součástí společnosti a dotváří tak velmi rozmanité demografické složení Belize. Angličtí osadníci měli vliv i na vývoj kreolské kultury skrze působení anglikánských, baptistických a metodistických misionářů a zároveň potlačovali i africké kulturní dědictví (Bolland 1983: 15–16).

5 Pobřeží Moskytů

Historická oblast Pobřeží Moskytů se rozprostírala na současném nikaragujském a honduraském pobřeží Karibského moře. Tamní přírodní podmínky a rovinný terén byly předpokladem pro prosperující zemědělství a lesy skrývaly bohatství v podobě vzácného dřeva (Truchanovskij – Neuwirth 1992: 40), jež přilákalo mnoho Evropanů.

5.1 Původní obyvatelstvo

Východní pobřeží současné Nikaraguy a Hondurasu obývalo hned několik indiánských kmenů, největším z nich byli Miskitové, Španěly nazývaní *Mosquos*. Vedle nich žili skupiny kmenů Wulwa, Rama a Sumu (Basl 1911: 53–54). Dle hnutí miskitských indiánů získal kmen pojmenování po bájném vládci *Miskutu*, jež miskitské indiány přivedl z Hondurasu do okolí laguny Bismuna. Příchozím migrantům se přezdívalo „*Miskut Uplka Nani*“, což je v překladu miskitští lidé, tento termín byl nakonec zkrácen na Miskiti. Název mohl být odvozen i od španělské fráze „*indos mixtos*“, označující míšence indiánů a černochoů (Pineda 2006: 40–41), neboť již od 40. let 17. století se především Miskité a Sumové mísili s černochoy, kteří se dostali na území současné Nikaraguy či Hondurasu většinou po ztroskotání lodi (Von Hagen 1940: 253).

5.2 Počátky osídlování

Přestože již v roce 1502 objevil Kryštof Kolumbus pobřeží současné Nikaraguy a Hondurasu a angličtí, francouzští a nizozemští piráti tam během let kotvili, aby si opravili své lodě (Dawson 1983: 678), k osídlení oblasti došlo až o více než 100 let později. Pobřeží Moskytů oficiálně spadalo pod Nové Španělsko, na jehož území byla prosazována svrchovanost Španělského království, avšak v pobřežní oblasti Karibského moře žilo až do 1. poloviny 17. století pouze původní obyvatelstvo. Až poté se při pobřeží začali usazovat námořníci či piráti ze Skotska (Truchanovskij – Neuwirth 1992: 40), Anglie nebo Nizozemska. K založení první evropské osady došlo roku 1625, jejím zakladatelem byl nizozemský pirát Abraham Blauvelt a nacházela se u řeky Escondido, na jih od mysu Gracias a Dios (Křížová 2016: 103).

S příchodem Angličanů do západní části Karibského moře je spojován rok 1630, kdy angličtí puritáni vyslali své lodě s cílem osídlení tří ostrovů nedaleko nikaragujského pobřeží. Jednalo se o dnešní ostrov Henrietta a ostrov Providence, třetím ostrovem byla Tortuga nacházející se mezi Hispaniolou a Kubou (Raková 1997: 303). Po usazení na ostrovech byla roku 1633 Společností Providence vyslána k nikaragujskému pobřeží loď, jenž měla navázat obchodní styky s Miskity. Vřelý přístup Angličanů k původním obyvatelům, v kontrastu s chováním Španělů, zajistil Angličanům pomoc indiánů při vybudování obchodních stanic v současném městě Bluefields a v okolí mysu Gracias a Dios (Dawson 1983: 678–679).

Angličané si tak lehce zajistili zásobování na osídlené ostrovy, avšak po španělském útoku v roce 1640 byli nuceni společně se svými černými otroky utéct z ostrova Providence do oblasti dnešního Belize, na souostroví *Islas de la Bahía*, ale i do okolí výše zmíněných mysů, kde časem vznikla oblast Pobřeží Moskytů. Do oblasti avšak během 60. a 70. let 17. století přicházeli další angličtí, nizozemští a francouzští piráti, kteří s Miskity obchodovali a popisovali je jako vynalézavé a přátelské (Pineda 2006: 36–37), na rozdíl od Španělů, kteří měli s Miskity od počátku nepřátelské vztahy.

Ve 2. polovině 17. století využila Anglie ve svůj prospěch napětí mezi španělskými provinciemi León a Granada, kdy roku 1678 rozhodl jamajský guvernér John Dalling o zřízení protektorátu nad Pobřežím Moskytů a nechal vybudovat i dvě města – Bluefields a Greytown (Bert – Tauber 1959: 142). Příčinou záboru nebyly jen Dallingovy ambice, ale i dopis od britského ministra kolonií Germaina, ve kterém guvernérovi navrhl možnost zisku tohoto pobřeží, ale také ho pobízel k promyšlení anglického útoku na další španělská osídlení (Truchanovskij – Neuwirth 1992: 39).

Ačkoli k pobřeží často připlouvali obchodníci z Jamajky anebo Belize, žilo v oblasti na začátku 18. století pouze několik Evropanů. Obyvatelstvo se z větší části skládalo z původních indiánských kmenů, anglických pirátů a zločinců, kterým se oblast stala útočištěm před spravedlností. Na Pobřeží Moskytů též

přicházeli černošští otroci, jež přežili ztroskotání lodí (Dawson 1983: 681; Truchanovskij – Neuwirth 1992: 40) anebo byli osvobozeni či uprchli z britských ostrovů v Karibiku.

Jedna z významnějších osad byla založena anglickým obchodníkem Williamem Pittem, jenž roku 1725 přesídlil z Bermud na Pobřeží Moskytů, kde zbohatl na obchodu se dřevem. Při zakládání osady Black River, jejíž poloha byla ideální pro podloudný obchod s indiány a Španěly, se Pittovi dostalo důležité podpory jamajského guvernéra (Dawson 1983: 681–683), neboť s pozicí guvernéra byly spojovány jisté pravomoci v otázkách dění nejen na Pobřeží Moskytů, ale i v Britském Hondurasu. Vedle Pitta byl druhým nejmocnějším osadníkem Henry Corrin, držitel monopolu na veškerý obchod s otroky indiánského původu a podílel se též na tajném obchodu se Španěly (Olien 1983: 209), skrze který si vydělával, přestože to bylo proti zájmu Británie.

5.3 Osady na Pobřeží Moskytů

V 50. letech 18. století se kolonie Black River stala centrem britského působení, v jejím okolí žilo přibližně 100 bělochů, 600 otroků a 2 tisíce ozbrojených indiánů, zambů a nedaleko žijících Miskitů (Dawson 1983: 687–688), kteří si vydělávali na těžbě dřeva naučené od pirátů. Miskitští těžaři byli považováni za velmi zručnou a vysoce kvalifikovanou pracovní sílu a někteří z těžařů dokonce byli přesunuti i do mahagonových lesů Britského Hondurasu (Von Hagen 1940: 256), kde se těžilo více tropických dřevin. Mezi britskými osadami ve Střední Americe tak probíhala alespoň nějaká forma komunikace. Na rozdíl od belizských těžařů dřeva, jež žili nomádkým stylem života, se Angličané na Pobřeží Moskytů usazovali v osadách, odkud řídili své obchody (Dawson 1983: 688), které se staly hlavní částí tamního hospodaření.

5.3.1 Obchod

Území Pobřeží Moskytů se stalo díky své výhodné poloze středobodem komunikace a transportu komodit mezi evropskými koloniálními mocnostmi v celé Střední Americe. Miskité spolupracovali především s Angličany, neboť je spojoval podobný postoj k Španělům. Prosperující miskitské obchodování mělo za

následek získání převahy nad jinými indiánskými kmeny, kdy se například počet členů Sumů oproti Miskitům značně zmenšoval (Von Hagen 1940: 253–254).

Z Pobřeží Moskytů se nejvíce vyvážela réva přestupu pravého (*sarsaparilly*), jež se využívala především v domorodé medicíně a v Evropě k léčbě syfilis a k výrobě žvýkaček, dále se exportoval mahagon a jiná tvrdá dřeva, muly a v menší míře i nezpracované stříbro, indigo anebo kakao. Tyto a některé další produkty Miskité směňovali za britské průmyslové a spotřební zboží (Dawson 1983: 689; Donohoe 1946: 50). Mimo základních komodit obchodovali Miskité i s otroky, jež zajali při útocích na španělské kolonie. Vedle otroků afrického původu zotročili i osoby indiánského původu (Dawson: 679) a španělsky mluvící rolníky s křesťanským vyznáním. Po zajetí otroci putovali většinou na Barbados, Jamajku (Křížová 2016: 104) anebo na území Belize. Část z nich ale zůstala pracovat na Pobřeží Moskytů, kde jim bylo umožněno začlenit se do komunity miskitského kmene (Pineda 2006: 45).

5.3.2 Vnitřní uspořádání

Před příchodem Britů nebyly jednotlivé miskitské komunity uspořádány do žádného politického ani společenského systému (Pineda 2006: 43). Již v roce 1637 si Robert Rich, jeden z členů Společnosti Providence, uvědomil výhodnou polohu Pobřeží Moskytů a rozhodl se proto navštívit Londýn s mladíkem z kmene Miskitů. Po třech letech se mladík navrátil do oblasti jako náčelník kmene Miskitů a požádal, aby jeho území na Pobřeží Moskytů spadalo pod suverenitu Anglie (Dawson 1983: 680). Do miskitských záležitostí tak pomalu začal pronikat i vliv Angličanů.

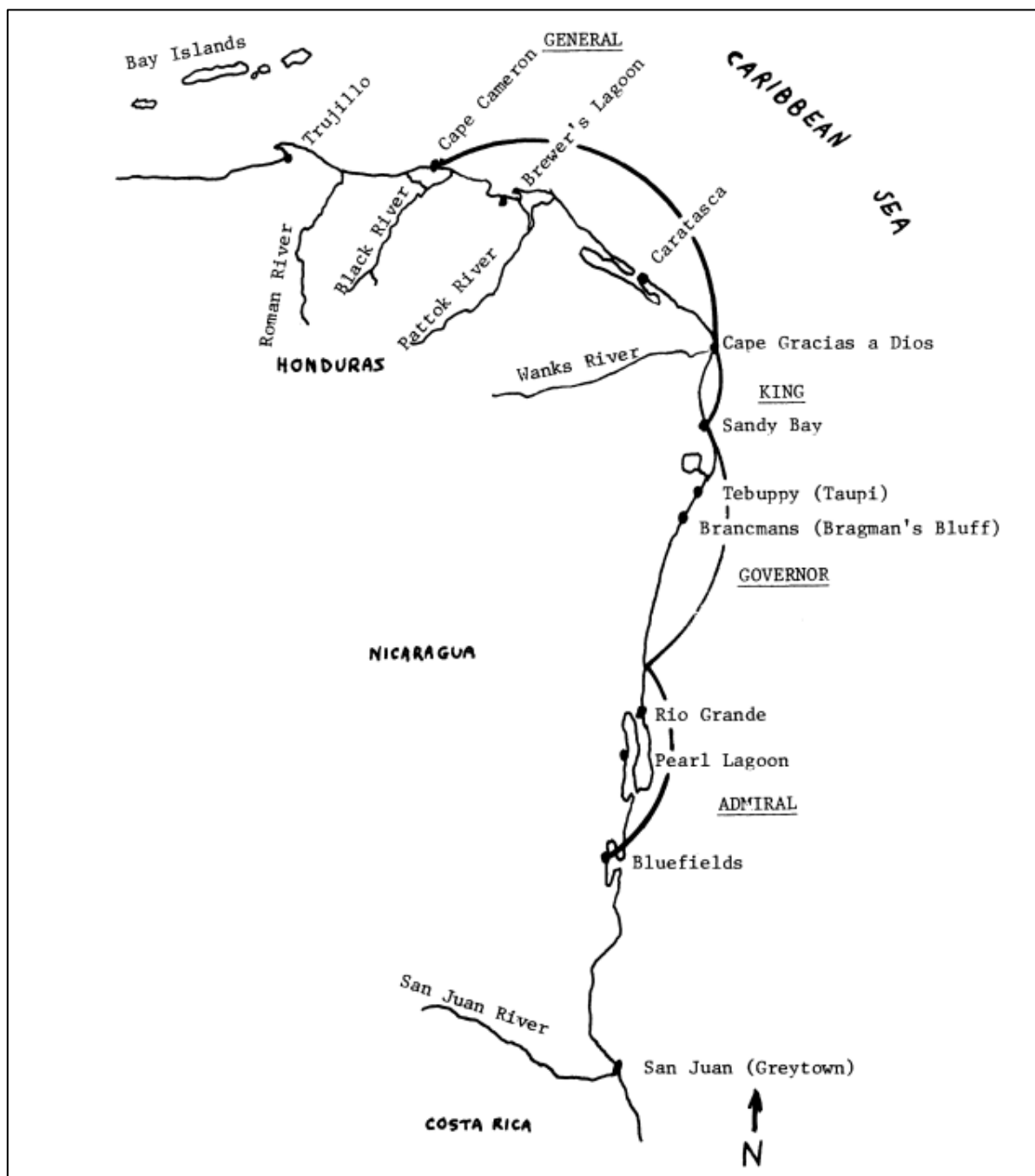
Nejen Rich, ale i guvernér Jamajky poznal význam Pobřeží Moskytů. Za doprovodu druhého vévody z Albemarle předstoupil jeden ze starších miskitského kmene, přezdívaný „*Oldman*“, před anglického krále Jakuba II. Stuarta a získal titul krále či náčelníka Miskitů (Von Hagen 1940: 254), nahradil tak v roli krále zmíněného mladíka. Roku 1687 se syn nového krále rozhodl znovu složit věrnost britskému monarchovi. Za miskitského krále Jeremyho I. ho prohlásil jamajský guvernér a až poté ho uznali sami Miskité. Postupem času byla v miskitské

společnosti vytvořena hierarchie, jež dala za vznik vládnoucí, královské rodině s privilegii a dědičným titulem (Dawson 1983: 680).

Po vypuknutí války mezi Anglií a Španělskem, kvůli obchodním a územním sporům ve středoamerických koloniích, Británie vyslala roku 1740 na Pobřeží Moskytů svého reprezentanta, superintendenta. Ten měl dohlížet na britské zájmy a koordinovat anglicko-miskitské útoky na španělské osady. Právomoc volby superintendenta získal guvernér Jamajky. Úplně prvním superintendentem se stal Robert Hodgson (Pineda 2006: 48), jenž se ve 40. letech stal organizátorem útoků na španělské osady a byl dokonce obviněn z podněcování Miskitů k agresivitě vůči Španělům a jejich spojencům indiánského původu (Dawson 1983: 685). S přidělením zástupce britského monarchy se Pobřeží Moskytů dostalo pod ochranu Velké Británie. Sídlem superintendenta se stala osada Black River (Olien 1983: 209). Vedle vývoje vnitřního uspořádání vzrostl díky prosperujícímu obchodu i počet obyvatel.

Nárůst obyvatelstva měl za následek boje o moc v jednotlivých miskitských komunitách. Dle záznamů superintendenta Hodgsona se Pobřeží Moskytů v 60. letech 18. století dělilo alespoň do tří regionů, kterým vládli tři náčelníci, kteří si sami sobě přidělili tituly, a to guvernér, generál a admirál. Na mapě č. 4 lze vidět, kde se regiony rozprostíraly, za čtvrtý region by mohlo být považováno sídlo miskitských králů v oblasti mysu Gracias a Dios (Olien 1983: 209). V nejsevernějším regionu pod nadvládou generála, v okolí osady Black River žili vedle sebe zambové a indiáni, oproti tomu okolí mysu Gracias a Dios obývali především zambové. Obyvatelstvo guvernérova a admirálova regionu tvořili povětšinou místní indiáni (Dawson 1983: 697).

Mapa č. 4 - Pobřeží Moskytů v roce 1760

Zdroj: OLIEN, Michael O. (1983). The Miskito Kings and the Line of Succession. *Journal of Anthropological Research* 39 (2), pp. 210.

Hlavní představitelé jednotlivých regionů, kromě miskitského krále, usilovali o uznání svých titulů ze strany britské vlády, aby si zajistili své mocenské pozice a upevnili vazby s anglickými obchodníky. Uznání se regionálním vládcům

dostalo ze strany britských úřadů na Jamajce. Posílení vztahů s Angličany vedlo některé Miskity k vnímání sebe samých jako poddané britského monarchy, Britové navíc v hierarchii výše postaveným Miskitům nabízeli vzdělání v Anglii anebo na Jamajce (Pineda 2006: 43–44). Celé Pobřeží Moskytů tedy nikdy neměla pod kontrolou pouze jedna osoba, ale generál, guvernér a admirál byli „polonezávislými aktéry“, vůči miskitskému králi si tedy udržovali určitou nezávislost (Dawson 1983: 697) a sami tak rozhodovali o většině záležitostech týkajících se jejich regionu.

Ve 40. letech 19. století si Angličané začali uvědomovat výhodnost polohy Pobřeží Moskytů, neboť okolí řeky San Juan by se mohlo stát potencionálním místem, kde budou propojeny oceány (Olien 1983: 226). Sídlo miskitského krále tak bylo v roce 1844 přesunuto na jih od mysu Gracias a Dios do Bluefields (Klíma 2015: 187). Na přelomu 19. a 20. století žilo v Bluefields přibližně 2 tisíce obyvatel, z toho tvořili většinu černoši pocházející z Jamajky a jiných karibských ostrovů. Vedle černochoů a Angličanů se v oblasti usazovali i Američané (Healy 1981: 22). Posledním zaznamenaným králem a hlavou miskitské vlády byl Robert Henry Clarence. Pod králem stála rada moci výkonné, jenž měla největší pravomoci a skládala se z 16 členů. Z toho 3 běloši – 2 Britové z Jamajky a 1 Američan, dalších 12 členů tvořili černoši, mulaté anebo „*quadrooni*“³ a poslední tři pozice patřili Miskitům. Součástí pravomocí miskitského krále byl dohled i nad Generální radou (Healy 1981: 23).

5.4 Vztah Miskitů a Angličanů

Již od prvního střetnutí Miskitů a anglických pirátů panovaly mezi stranami dobré vztahy, postupem času se původní obyvatelstvo výlučně zaměřilo na spolupráci s Brity, naopak Francouze nemělo v oblibě a Španěly přímo nenávidělo. Současně s obchodními styky se obě strany naučily jazyk té druhé a poznaly navzájem své tradice (Pineda 2006: 37–38). Miskité dokonce pomáhali Angličanům v průchodu pralesů a členitých pobřeží, anebo jim poskytovali informace a učili je technice boje v pralese (Křížová 2016: 104–105). Avšak

³ osoba z ¼ afrického a ze ¾ evropského původu

i v miskitsko-anglickém vztahu se objevily menší spory, když během 2. poloviny 18. století Angličané zkupovali od Miskitů velké pozemky. Ti si ale stěžovali, že byli podvedeni, a mezi Miskity narůstala nespokojenost. Situaci vyřešil superintendent Robert Hodgson mladší, jenž založil matriku v osídlení Black River, čímž narušil princip polonezávislých osad, neboť se superintendent neměl vměšovat do vnitřních záležitostí Pobřeží Moskytů (Dawson 1983: 693–694).

Vysláním superintendenta ve 30. letech 18. století Británie nechtěla pouze ochránit své vztahy s Miskity, ale též se snažila získat na pobřeží větší vliv, neboť si uvědomovala jeho výhodnou polohu, nejen z hlediska obchodu a opěrného bodu pro další expanzi, ale Pobřeží Moskytů se nacházelo v blízkosti možného spojení oceánů skrze Nikaraguu (Sorre 1931: 173). V roce 1774 příplul miskitský král s dary na Jamajku, kde zároveň uznal svrchovanost britského monarchy nad obyvateli Pobřeží Moskytů a přislíbil Angličanům jakoukoli pomoc (Olien 1983: 211), avšak vše se změnilo se sedmiletou válkou. Po uzavření mírové smlouvy roku 1783 se na 2 tisíce obyvatel muselo přesunout z Pobřeží Moskytů do Britského Hondurasu (Merrill 1993: 165). O tři roky později, po již zmíněné Londýnské konvenci, se Britové z oblasti Pobřeží Moskytů zcela stáhli a zároveň byla zrušena pozice superintendenta (Křížová 2016: 109).

V prvních dekádách 19. století došlo k úpadku vlivu Španělska ve Střední Americe, území Pobřeží Moskytů se proto ocitlo na několik let ve stavu, kdy nebylo jasné, komu oblast náleží. Avšak Británie nevyužila situace k úplnému potlačení španělského vlivu na miskitkém území, nezajistila si ani výlučné obchodní vztahy s Miskity a současně nezabránila snahám jiných středoamerických zemí o připojení Pobřeží Moskytů k jejich území (The Historical Section of British Foreign Office 1920: 14–15). Avšak až ve 40. letech 19. století se objevily první oficiální pokusy o připojení Pobřeží Moskytů k Britskému impériu. Roku 1844 došlo k uzavření dohody o přátelství a ochraně mezi náčelníky indiánských kmenů osidlujících pobřeží a britskými představiteli (Polišenský 1979: 385).

Od roku 1844 tak bylo Pobřeží Moskytů považováno za britský protektorát, jenž si avšak o vnitřních záležitostech rozhodoval sám. Přestože v oblasti formálně vládli Britové, uznávali suverenitu miskitského krále (Healy 1981: 21). Za udržování kontaktu mezi Pobřežím Moskytů a Velkou Británií zodpovídalo britské ministerstvo zahraničí, a i když se z formálního hlediska mezi stranami vztah téměř nezměnil, Miskité se dočkali lepšího postavení (Křížová 2016: 154). Na mapě č. 5 jsou růžovou barvou vyznačeny hranice Pobřeží Moskytů, které v roce 1856 zasahovaly až do vnitrozemí dnešní Nikaraguy a Hondurasu.

Mapa č. 5 – Pobřeží Moskytů v roce 1856

Zdroj: The United States Coast and Geodetic Survey. *Map of Central America, 1856*. Dostupné na: https://www.loc.gov/resource/gdcwdl.wdl_15663/?r=-0.105,0.163,1.036,0.451,0,16.4. 2022.

Oblast Pobřeží Moskytů nikdy nezískala oficiální statut kolonie, protože Británii nechtěla svou přítomností vyvolat konflikt se Španělskem a oblast pro ně, oproti karibským ostrovům, neměla tak velký význam. Současně byla Anglie pod tlakem jamajských osadníků, v jejichž zájmu nebylo zakládání ekonomicky nezávislého plantážnictví, neboť to by vedlo ke vzrůstu významu britských osídlení na pobřeží dnešní Nikaraguy a Hondurasu na úkor Jamajky a dalších ostrovů Karibiku (Dawson 1983: 697–698).

5.4.1 Spolupráce v boji proti Španělům

Angličané a Miskité nespolupracovali pouze na ekonomické rovině, ale kmen Miskitů pomáhal svým spojencům i v boji proti Španělům. Již roku 1666 Miskité dovedli britské piráty po řece San Juan až k jezeru Nikaragua, kde zdevastovali španělskou Granadu (Dawson 1983: 679) a potlačili tak vliv Španělů v oblasti. Po korunovaci prvního krále a vzniku miskitského království, začali Miskité a Angličané pořádat společné nájezdy na španělská území. Například zaútočili na oblast Nueva Segovia, dnešní departement Nikaraguy, dále útočili do vnitrozemí Hondurasu anebo na přístav Trujillo. Miskitští bojovníci hráli roli i v potlačení povstání černých otroků na Jamajce roku 1688 (Von Hagen 1940: 254).

Do začátku 18. století byl kmen Miskitů v pobřežní oblasti respektován a představoval významného aktéra ve sféře obchodu, avšak během 18. století se začaly objevovat zmínky o miskitské agresivitě. Kmen například zničil kakaové plantáže v kantonu Matina na území Kostariky (Sorre 1931: 187). Miskité neútočili pouze na španělské kolonie, ale s výzbrojí od Angličanů si dokonce podrobili a zotročili kmen Sumů, přestože s ním sdíleli historii, zvyky a tradice. Kvalitní výzbrojí a silným válečníkům se nikdo nedokázal postavit a zastavit tak miskitské výboje (Pineda 2006: 51), Pobřeží Moskytů proto bylo zcela pod nadvládou Miskitů.

V rámci války o španělské dědictví, mezi lety 1701 až 1714, útočili Miskité, za anglické podpory a jejich výzbroje, na španělské osady v Hondurasu a Nikaraguy (Dawson 1983: 681). Miskité ničili kostely, obydlí a zajatce prodávali

do otroctví na Jamajku. Cílem výbojů byla i dnešní Panama a další země Střední Ameriky, celkem miskitský kmen zajal více než 2 tisíce osob (Olien 1983: 205). V roce 1720 si silné miskitské válečníky dokonce pozval jamajský guvernér Sir Nicholas Lawes, aby zničili skupinky černochoů schovávajících se v tavných horách. Na oplátku byli Miskité odměněni další výzbrojí, zásobami a penězi (Dawson 1983: 682).

Miskitští válečníci hráli významnou roli i v jedné z bitev války o americkou nezávislost. Jednalo se o bitvu u přístavu Omoa v Hondurasu v roce 1779, kdy britská jednotka obsadila španělský přístav a vzala si guatemalské zlato (Truchanovskij – Neuwirth 1992: 41). Následující rok se miskitský oddíl s přibližně 400 Miskity, v čele s miskitským králem George II. a po boku britských vojenských jednotek pod velením kapitána Horacia Nelsona, účastnil bojů kolem řeky San Juan. Cílem útoku bylo zajištění nejvýhodnější cesty pro mezoceánský průplav, to se ale nepodařilo (Dawson 1983: 699–700). Angličané tedy často využívali bojových schopností Miskitů, nejen ve vnitřních záležitostech, ale i v boji se Španěly.

5.5 Vztah Miskitů a Španělů

Navzdory relativně přátelským vztahům s Angličany, si Miskité nerozuměli se Španěly, mohli bychom hovořit až o nenávisti, jež byla podnícena násilnou *conquistou* (Křížová 2016: 104). Důvodem španělských útoků se stal vzrůstající a velice prosperující obchod Miskitů a Angličanů, jenž byl v očích Španělů nelegální, neboť ti si v Madridské smlouvě nárokovali monopol na obchod a veškeré produkty v Novém světě. Z obchodu neprofitovali pouze Angličané, ale i Miskité, jimž platili Španělé z vnitrozemí za povolení obchodovat s Brity napříč jejich územím (Dawson 1983: 689). Nějaká forma komunikace mezi stranami tedy existovala, ale spíše převládalo nepřátelství.

Jeden z prvních zaznamenaných španělských útoků se uskutečnil již ve 20. letech 18. století, kdy se Španělé pokusili ovládnout miskitské východní pobřeží Nikaraguy. Cíle ale španělští osadníci nedosáhli, neboť se proti nim spojili Miskité s anglicky mluvícími černochoy a dokázali si tak ubránit své území (Klíma 2015:

137). Obrana Pobřeží Moskytů byla oslabena v roce 1763, kdy jako u Britského Hondurasu, musely britské osady na Pobřeží Moskytů větší část svého opevnění zničit a odešlo i několik vojenských jednotek. I přesto tamní osídlení nikdy nespádaly pod správu Španělů a další podmínky pařížské smlouvy se na oblast nevztahovaly (Dawson 1983: 691). Po porážce se španělští kolonisté pokoušeli Angličanům pomstít, a to navázáním spojení s miskitským králem a také podněcováním britských otroků k útěku s příslibem zisku svobody v momentě, kdy se dostanou na španělské teritorium. Těmito pokusy chtěli Španělé narušit ekonomiku na Pobřeží Moskytů, snahy většinou končily neúspěšně (Dawson 1983: 696), avšak očekávalo se, že mezi stranami dojde ke konfliktu.

S podpisem smlouvy z Versailles roku 1783 měli Angličané opustit všechny osady na Pobřeží Moskytů, ve smlouvě byly zaneseny i další podmínky, kterým se Británie musela podřídit. Avšak britský parlament se snažil ze situace zajistit alespoň nějakou výhodu, kdy na již zmiňované Londýnské konvenci v roce 1786 Británie souhlasila s ústupem z Pobřeží Moskytů. Španělé na oplátku rozšířili území Britského Hondurasu, kde mohla být těženy vzácné dřeviny, dále povolili rybaření a osídlení některých ostrovů při pobřeží současného Belize (Dawson 1983: 703).

Po odchodu Britů v 80. letech představitelé Španělského království vyhlásili nad bývalým britským územím *Intendencia León*, jež se stala podřízenou generálnímu kapitanátu Guatemala (Klíma 2015: 137). Přestože se Španělé snažili skrze kolonizační programy, kdy bylo až na 1, 3 tisíce Španělů přesídleno do miskitských center na pobřeží, získat kontrolu nad oblastí, nepodařilo se jim to. Na pobřeží zůstali jen Miskité a černí otroci, ale i ti se z velké části přesunuli do Britského Hondurasu. Důsledkem migrace se sblížilo Pobřeží Moskytů, respektive miskitské obyvatelstvo s Britským Hondurasem. Miskitský král se dokonce nabídl pomoci při odražení španělského útoku na St. George's Cay v roce 1798 (Olien 1983: 213–214), mezi stranami se poté nadále udržovaly dobré vztahy. Avšak většími a významnějšími aktéry, jež se zapojovali do záležitostí kmene Miskitů, byli vedle Španělů i Spojené státy.

5.6 Vztah Pobřeží Moskytů a Spojených států amerických

Do centra pozornosti Spojených států se Pobřeží Moskytů dostalo až během 19. století, kdy bylo cílem americké mocnosti zdiskreditovat miskitskou vládu na základě rasy. Svou politiku stavěli na rasové ideologii ve své zemi a na přesvědčení, že všichni Miskité jsou „negři“, kvůli míšení části indiánů s černochoy, jež do oblasti v průběhu let přicházeli. Opravdovým cílem bylo znevážit přítomnost a vliv Velké Británie, jež s místní vládou spolupracovala a podporovala ji (Pineda 2006: 50–51). Příčinou obav byl i prosperující obchod s místními indiánskými kmeny.

Záminkou pro zapojení se Spojeným států do miskitských záležitostí se stalo dobytí menší osady v blízkosti řeky San Juan, jež tvořila hranice nikaragujského území, britskými vojsky v roce 1848. Osada byla následně přejmenována na Greytown a britská vláda také donutila Nikaragujce k uznání miskitského protektorátu. Britská přítomnost a expanzionistické tendence Spojených států vedly ke vzniku rivality, jež byla zmírněna již výše zmíněnou Clayton-Bulwerovou smlouvou v roce 1850. Země se dohodly, že Pobřeží Moskytů je samostatná historická oblast, jejíž území si Angličané ani Američané nárokovat nebudou (Healy 1981: 21).

Ústupkem Britové doufali v zachování dobré pověsti anglických kolonistů v Latinské Americe a též se Británie chtěla vyhnout konfliktům na hranicích Spojených států s jejich největší kolonií na americkém kontinentu, s Kanadou. Proti působení Británie v oblasti se ale stavěli i političtí představitelé Nové Granady, současné Kolumbie, a obraceli se na Spojené státy. Severoamerická mocnost vyšla Nové Granadě vstříc a uzavřela s nimi obchodní dohodu, za kterou viděla i příležitost získat právo na stavbu panamského průplavu (Polišenský 1979: 386), který by tvořil klíčový námořní uzel mezi Atlantikem a Tichým oceánem.

5.7 Proces dekolonizace

První projev ztráty britského vlivu v okolí Honduraského zálivu bylo postoupení *Islas de la Bahía*, Ostrovů zálivu, Hondurasu na konci roku 1859. V případě Ostrovů zálivu mělo být právo na území vyhrazeno pouze pro

honduraský stát, vzhledem k jeho geografické poloze (The Historical Section of British Foreign Office 1920: 15). Nedlouho po ztrátě Ostrovů zálivu se do středu nikaragujských zájmů dostalo Pobřeží Moskytů.

5.7.1 Ambice Nikaragujské republiky

Příčinou nikaragujských snah o ovládnutí Pobřeží Moskytů bylo hned několik. Hlavním z nich se stalo rychle rostoucí a prosperující obchodování, neboť polovina vývozu a i dovozu z nikaragujského území měla původ na miskitském území (Polišenský 1979: 400). Dalším důvodem bylo ohrožení suverenity Nikaraguy kvůli otevřenému přístupu k východnímu pobřeží. Představitelé Nikaraguy využili obav vlády Spojených států z přítomnosti Britů v Karibiku (Healy 1981: 23) ve svůj prospěch.

V roce 1860 se Británie rozhodla podpisem smlouvy z Managuy opustit nikaragujské území a zřeknout se tak nároků na Pobřeží Moskytů. Smlouvou formálně došlo ke zrušení britského protektorátu a Pobřeží Moskytů bylo připojeno k Nikaraguy jako autonomní politická jednotka se statutem miskitské rezervace. Navíc se změnil titul miskitského krále na náčelníka (Olien 1983: 230). Nová nikaragujská vláda přislíbila Miskitům právo na spravování jejich záležitostí a Nikaragujcům naopak nebylo dovoleno zvyšovat daně anebo převzít kontrolu nad tammím obchodem (Healy 1981: 21).

Nikaragujské úřady dále nemohly v rezervaci vybírat žádná cla na vyvážené zboží a neměli ani vliv na těžbu dřeva, nerostného bohatství anebo jinou zemědělskou činnost. Tyto aktivity zůstaly v rukách náčelníka. Hranicemi miskitské rezervace byly řeky Rama a Hueso, Miskité tak ztratili tradiční jádro království, a to mys Gracias a Dios a okolí řeky Wagki (Křížová 2016: 158). Pod rezervaci nespádalo ani proslulý přístav Greytown, neboli San Juan del Norte, ten získal zvláštní statut svobodného přístavu, jenž mohl být využíván kýmkoliv (Healy 1981: 21).

Nikaragua avšak byla se smlouvou z Managuy nespokojena, jejich zájmům nepomohl ani výsledek arbitráže u rakouského císaře v roce 1881, jenž podpořil

autonomii miskitského území (Olien 1983: 233). Nové snahy Nikaragujců započaly po úspěšném svržení konzervativců ze strany liberálů v roce 1893, kdy se do čela Nikaraguy postavil diktátor generál José Santos Zelaya. Zájem Spojených států způsobil nejen spor o Pobřeží Moskytů, ale i rozhodnutí Zelayae odepřít soukromé americké společnosti koncesi na stavbu středoamerického průplavu (Polišenský 1979: 400).

Za pomoci vojenských jednotek chtěl prezident Zelaya obsadit Pobřeží Moskytů, stalo se tak roku 1894, kdy pod záminkou obrany Pobřeží Moskytů před válkou mezi Nikaraguou a Hondurasem skupina nikaragujských vojáků získala kontrolu nad městem Bluefields. Američtí a britští obyvatelé byli násilně vyhnáni z domů a vyhoštěni z celé Nikaraguy (Olien 1983: 235–236). Přestože se na pobřeží vylodili britští námořníci, nijak nezakročili a zanedlouho došlo k jejich stažení. Důvodem byl nesouhlas Spojených států s britskými snahami vytvořit prozatímní britsko-nikaragujskou vládu. V následujících měsících si Nikaragujci v oblasti vystavěli vládní budovy a začali vybírat daně, současně pobírali i zisky z obchodu. Původní indiánské obyvatelstvo a někteří evropští obyvatelé Pobřeží Moskytů se naopak stáhli do odlehlých vesnic, neboť neměli zájem podílet se na záležitostech vlády. Vládní rozhodnutí ale byla Nikaragujci prezentovaná jménem Miskitů (Healy 1981: 24–25), což nezůstalo bez odezvy.

V reakci na stížnost vedoucího místní správy, náčelníka Clarence, a smrti amerického občana při obsazování oblasti se do sporu zapojily i Spojené státy. Po předložení ultimáta z Washingtonu byl Zelayai donucen stáhnout své jednotky z Pobřeží Moskytů a ustoupit i v otázce výše zmíněné koncese na vybudování průplavu. Přestože se jednotky Nikaraguy stáhly, vyslala v červenci 1894 vláda Spojených států do oblasti své jednotky a umožnila místnímu obyvatelstvu bezpečně vytvořit vládu, jejíž součástí byli i obchodníci a plantážníci ze Severní Ameriky (Polišenský 1979: 401). Těmito kroky si Spojené státy v oblasti zajistily vliv, jenž si dokázaly udržet i po roce 1894, kdy bylo Pobřeží Moskytů připojeno k Nikaraguy pod názvem Zelaya jako jeden z departementů. Před i během

připojení oblasti ke zbytku Nikaraguy proběhlo několik povstání, které ale nikaragujská vojska dokázala potlačit (Healy 1981: 27–29).

Přestože formálně patřilo východní pobřeží pod Nikaraguu, místní obyvatelé, a to černoši z Jamajky, kreolové a indiáni, se s žádostí o ochranu obraceli na britskou vládu (Healy 1981:31), neboť příchod Nikaragujců pro ně znamenal zhoršení životních podmínek. Britská vláda se snažila se Zelayanem dohodnout na nové smlouvě, jež by Miskitům poskytovala alespoň nějakou ochranu. V roce 1905 se Británii podařilo Miskitům získat několik práv, které jim usnadnily soužití s Nikaragujci. Mezi nimi například vyjmutí Miskitů z vojenské služby, kteří se narodili před rokem 1894, anebo právo žít ve vesnicích dle miskitských tradic, pokud nebudou v rozporu se zákony Nikaraguy (Olien 1983: 236).

5.8 Důsledky kolonialismu

Příchod Angličanů na Pobřeží Moskytů otevřel tamnímu obyvatelstvu možnost obchodovat se zbytkem světa a zajistil jim ochranu před španělskými pokusy o ovládnutí východního pobřeží dnešní Nikaraguy. Strany mezi sebou navázali obchodní vztahy a vybudovali tak celou transportní síť ve Střední Americe a Karibiku. Angličané ovlivnili i životní styl Miskitů, většina se začala oblékat jako v evropských zemích a místo luku a šípů využívali Angličany dovezené zbraně (Von Hagen 1940: 254). Zvýšila se proto poptávka po oděvech z Londýna, přivážely se i alkoholické nápoje a jiné zboží. Vzrůstající obchodní interakce měly dopad i na hustotu a koncentraci osídlení, současně se zvětšovala závislost Miskitů na dováženém zboží (Křížová 2016: 107).

Prosperující vztah a obchod mezi Miskity a Brity přilákal pozornost i jiných zemí, od roku 1883 se v oblasti začali budovat banánové plantáže, sbírat přírodní kaučuk, těžit tropické dřeviny anebo zlato (Healy 1981: 22). Jedním z aktérů byly Spojené státy, jejichž vliv na Pobřeží Moskytů začal stoupat v důsledku plánům o vybudování středoamerického průplavu, již ke konci 19. století tak směřovaly do oblasti investice amerických podnikatelů. Ti investovali především do banánových plantáží a postupem času vlastnili až 90 % z celkového bohatství oblasti

(Polišenský 1979: 400). Velká část z těchto hospodářských aktivit přetrvala dodnes.

I přes koloniální působení Španělska a Británie si Miskité udrželi svou nezávislost, respektive nikdy nedošlo k jejich podrobení, naopak se jim během britské přítomnosti ve Střední Americe velice dařilo. Důkazem je rozšíření miskitského území, nárůst populace, přístup k evropskému zboží a navíc měli kontrolu nad ostatními indiánskými kmeny na Pobřeží Moskytů. To se změnilo po odchodu Britů, kdy se Miskité dostávali do územních konfliktů s honduraskými kolonisty a také společně s Garifuny čelili rasové diskriminaci (Mollett 2011: 44).

6 Vztah Velké Británie a bývalých britských kolonií ve Střední Americe

I poté, co kolonie Britský Honduras získala nezávislost, si belizská vláda udržovala vztahy se Spojeným královstvím. Odlišná situace nastala v případě Pobřeží Moskytů, ze kterého museli Britové odejít na základě nikaragujských nároků a tlaku ze strany Spojených států. Politické a společenské dění na Pobřeží Moskytů tak již Británie nemohla ovlivňovat.

6.1 Belize

Na žádost belizské vlády vůči Velké Británii, kvůli pokračujícím obavám z guatemalské ambice připojení Belize ke Guatemale, byly na východním pobřeží ponechány britské vojenské posádky, aby vypomohly s vnější obranou Belize. Británie plánovala zůstat po dobu šesti měsíců, ale na nátlak Spojených států své posádky nestáhla. Nutnost přítomnosti Britů zároveň ukázala rozsah závislosti Belize na svém kolonizátoru (Payne 1990: 120). Británie v 80. letech 20. století také finančně vypomohla zlepšit tamní mezinárodní letiště a vybavila belizské obranné síly ručními a dalšími podpůrnými zbraněmi. Zároveň letectvu poskytla dvě obranná letadla a námořnictvu dva hlídkové čluny. Belize si od Británie současně zajistilo příslib výcviku belizských vojáků a i pomoc při boji s narůstajícím obchodem s drogami (Payne 1990: 121–122).

Přítomnost britských jednotek vyvolávala ve vládě Belize jistý pocit ochrany, nejen vojenské ale i politické. Dodnes je v belizském městě Price Barrack, kde sídlí i obranné síly státu Belize, přítomna Podpůrná výcviková jednotka Belize Britské armády. Tato jednotka umožňuje výcvik v tamních tropických podmínkách nejen vojákům z britských ostrovů, ale i dalším mezinárodním partnerům (The British Army 2020). Roku 2019 byla smlouvou mezi Spojeným královstvím a Belize potvrzena přítomnost britských vojenských jednotek na území Belize na dalších 15 let (Foreign & Commonwealth Office 2019).

V Londýně sídlí Vysoká komise Belize, jež má za hlavní cíl prosazování a ochranu belizských zájmů ve Spojeném království a i v celé Evropě. Úkolem komise je také napomáhat vládě Belize při dosahování jejich národních cílů skrze účast na národních a mezinárodních fórech. Vysoká komise je současně odpovědná za členské závazky v sekretariátu Commonwealthu, v Mezinárodní námořní organizaci anebo Mezinárodní organizaci pro cukr (The Belize High Commission 2016). Tato komise zároveň spolupracuje s Asociací Spojeného království a Belize (*The United Kingdom Belize Association*), která působí na britských ostrovech a je centrem pro lidi pracující v Belize anebo pro zájemce o belizský stát. Cílem asociace je podpora aktivit, jež budou přínosem pro Belize. Zároveň se snaží rozšířit povědomí belizského státu nejen ve Spojeném království, ale i na mezinárodní úrovni. Asociace a Vysoká komise Belize pořádají roční setkání, kde jsou prezentovány výsledky výzkumných aktivit a expedicí anebo projekty pokrývající další témata týkající se Belize a i jeho vztahu se Spojeným královstvím (The UK Belize Association nedatováno).

Obě země udržují i obchodní vztahy, Belize je 151. největším obchodním partnerem Spojeného království. Ve čtyřech čtvrtletích, do konce 3. čtvrtletí 2021, činil celkový obchod se zbožím a službami mezi Spojeným královstvím a Belize 65 milionů liber. Z Belize se vyvezlo zboží a služby v hodnotě 51 milionů liber, jednalo se především o zeleninu a ovoce, dále nezpracovaný třtinový cukr, výrobky ze dřeva nebo korku. Export Británie do Belize tvořil 14 milionů liber, největší položkou byly chemické látky, průmyslové stroje, různé kovové výrobky anebo léčivé a farmaceutické produkty (Department for International Trade 2022). Avšak za rok 2019 směřovalo nejvíce belizského exportu do Spojených států, poté do Číny, Mexika a Guatemaly. Naopak u belizského importu je na prvním místě Spojené království, po němž následují Spojené státy, Irsko a Jamajka (World Integrated Trade Solution 2019).

V roce 2017 Spojené království udělilo několika studentům z Belize prestižní stipendium Chevening, jež bylo financováno *Foreign and Commonwealth Office*. Stipendium umožnilo belizským studentům absolvovat

jednoleté postgraduální studium v jejich oboru na jakékoli britské univerzitě. Studenti tak nejen dostali příležitost rozvíjet se, ale poznali i britskou kulturu (British High Commission Belmopan 2017). Spojené království a Belize se staly významnými partnery v oblasti ochrany oceánů.

Belize byla také jedna z prvních zemí, jež se v roce 2019 připojila k iniciativě *Global Ocean Alliance 30by30*, která je vedena Spojeným královstvím. Cílem iniciativy je do roku 2030 ochránit alespoň 30 % světového oceánu (UK Government nedatováno; The San Pedro Sun Newspaper 2020). V srpnu roku 2021 navíc Spojené království rozhodlo o financování pěti nových programů zabývajících se řešením změny klimatu, obnovy oceánů a snížení chudoby v rozvojových zemích. Jedním z těchto programů je *Ocean Country Partnership Programme* (OCP), první zemí, jež využívala projektů realizovaných v rámci OCP bylo právě Belize. Britské vědecké a námořní organizace budou spolupracovat s belizskými subjekty a poskytovat tak vědecké znalosti a technickou pomoc. Mimo to země spolupracují již od v rámci Commonwealth Marine Economies Programme (The San Pedro Sun Newspaper 2021).

Vznik republiky Barbados v listopadu 2021 podnítil debatu i v dalších zemích, ve kterých je hlavou britský monarcha, zda následovat kroky Barbadosu. Belizský premiér John Briceño se vyjádřil, že pokud by vláda uvažovala o vyhlášení republiky, prvním krokem bude zjištění mínění belizské společnosti. I přesto, že ke změně státního zřízení není nutné referendum, neboť stačí souhlas dvou třetin Sněmovny reprezentantů, rozhodla belizská vláda o zřízení *the People Consultation Commission*, jejímž cílem bude konzultace a shromažďování názorů od belizských občanů (The San Pedro Sun Newspaper 2022). Při turné po Karibiku v roce 2022 princ William naznačil, že jakékoli rozhodnutí Jamajky, Belize anebo Baham o odtrhnutí se od britské monarchie a stát se republikami, bude Spojeným královstvím podpořeno (English – Terry 2022).

6.2 Nikaragua a Honduras

Na rozdíl od Belize se mezi Pobřežím Moskytů a Spojeným královstvím neudržely téměř žádné vazby, neboť v roce 1894 bylo Pobřeží Moskytů připojeno

k Nikaraguy a oblast se tak ocitla pod kontrolou nikaragujské vlády. Přestože v současnosti má Spojené království s Pobřežím Moskytů méně vazeb, již od 17. století se v důsledku obchodování a spolupráce s Angličany uchytil mezi Miskity anglický jazyk. Ten je dodnes rozšířen po celém východním pobřeží Nikaraguy a Hondurasu. Oproti tomu, je na zbytku nikaragujského a honduraského území dominantním jazykem španělština (Pineda 2006: 37; Schubmann 2018: 70). Pobřeží Atlantiku a Pacifiku proto zůstalo až do přítomnosti odděleno jazykovou bariérou.

Na území Nikaraguy se odlišují dvě formy angličtiny: standardní a kreolská. Standardní angličtinou mluví přibližně 20 tisíc obyvatel Nikaraguy (Sen Nag 2019) a je ceněna nejen jako mezinárodní jazyk, ale působí také jako základ kreolské identity napříč společenskými třídami a etnickými skupinami. Kreolská angličtina převažuje podél karibského pobřeží Nikaraguy je považována za jednu z nejstarších variací anglického jazyka na americkém kontinentě. Odhady počtu mluvících se pohybují mezi 35 tisíci a 50 tisíci. Většina mluvčích jsou etničtí kreolové, ale kreolská angličtina je také prvním jazykem kmene Rama, nikaragujských Garifunů a některých Miskitů (Bartens 2013: 115–116).

Nejen oblast Pobřeží Moskytů, ale celé východní pobřeží Střední Ameriky čelí vážné ekologické krizi. Již před rokem 2007, kdy karibské pobřeží zasáhl hurikán Felix, bylo tamní životní prostředí zničeno těžebním hospodářstvím, i přesto jsou těžební, lesní a rybolovné zdroje v regionu nadále využívány (Cupples 2012: 16–17). Po ničujícím hurikánu Felix vypomáhalo křesťanské uskupení CASM (*Mennonite Social Action Commission*) komunitám zasaženým hurikánem a záplavami, poskytlo nejen materiální podporu, ale pracuje i na zavádění systému včasného varování a evakuačních plánech pro komunity na Pobřeží Moskytů. Na spolufinancování CASM se podílela nevládní mezinárodní organizace *Christian Aid*, jejíž centrála se nachází v Londýně, společně s *UK Department for International Development* (ReliefWeb 2007). Organizace *Christian Aid* také vypomohla nikaragujským, honduraským a guatemalským oblastem, jež byly zasaženy hurikány Eta a Iota v listopadu roku 2020 (*Christian Aid* nedatováno).

Spojené království nebo organizace *Christian Aid* tak aktivně finančně a materiálně vypomáhají při přírodních katastrofách. Větší a významnější vazby v oblasti ekonomické nebo bezpečnostní, jako v případě Belize, mezi Spojeným královstvím a Pobřeží neexistují.

7 Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo charakterizovat britské koloniální působení ve Střední Americe, a to identifikovat příčiny a počátky příchodu Angličanů do oblasti, dále popsat průběh samotného osidlování a zjistit jak vypadal dekolonizační proces. Pro přiblížení britského koloniálního působení na americkém kontinentě jsem na začátku práce představila charakteristické znaky britského kolonialismu, identifikovala zájmy Angličanů v Novém světě a popsala výpravy anglických pirátů do oblasti Karibiku a Střední Ameriky. Počátky působení Angličanů na východním pobřeží Střední Ameriky byly popsány odděleně ve čtvrté a páté kapitole, které se zabývaly Britským Hondurasem a Pobřežím Moskytů. V těchto dvou kapitolách byl poskytnut i průběh dekolonizačního procesu. Větší část práce se soustředila na vztahy Britského impéria s dalšími aktéry působícími na středoamerické pevnině. Zaměřila jsem se především na vztahy Angličanů a Španělů, dále jsem popsala vliv Spojených států na středoamerické osady. V úvodu jsem stanovila několik výzkumných otázek, na které nyní odpovím.

První otázka zněla: „Z jakých důvodů a kdy připluli Angličané do oblasti Střední Ameriky?“. Za počátky přítomnosti Angličanů v karibské a i středoamerické oblasti lze považovat pirátské výpravy, kdy piráti již v 2. polovině 16. století přepadávali španělské lodě s vidinou zisku bohatství. Původně byl příčinou pouze osobní zisk, ale později kradly pirátské lodě i pro monarchu Anglie. Piráti měli na základě kaperského listu za úkol škodit nepřátelům Anglie a až 5 % z nabytého zisku připadlo královské pokladnici. Po usazení na se na Jamajce roku 1655 získala Anglie v oblasti opěrný bod a základnu pro další prozkoumávání oblasti.

Následující otázka se týkala průběhu britské kolonizace východního pobřeží Střední Ameriky. Počátky vzniku středoamerických osad, ve kterých se soustředil vliv Anglie, sahají až do 1. poloviny 17. století. Během let se angličtí osadníci snažili přesvědčit mateřskou zemi nejen o ekonomické výhodnosti, ale také o strategické poloze obou center. Anglie z počátku váhala, neboť jejím cílem

nebyla přímá nadvláda nad středoamerickým pobřežím, jelikož se obávala střetů se Španělským královstvím. Ovšem s rozšiřováním vlivu a růstem počtu anglických osad se postoj Anglie změnil. V průběhu britského koloniálního působení byla vytvořena dvě centra, Britský Honduras a Pobřeží Moskytů, ze kterých se stala nejen závislá území a obchodní partneři, ale i spojenci v boji proti Španělům.

Jedna z dalších otázek zněla: „Docházelo během britské přítomnosti ke střetům se Španěly nebo s jinými aktéry působícími ve Střední Americe?“. Jak v případě Britského Hondurasu, tak i na Pobřeží Moskytů docházelo během britského působení ke střetům se Španěly. V průběhu 19. století se do záležitostí středoamerické oblasti začaly zapojovat Spojené státy, jež si nepřály rozšiřování britského vlivu na americkém kontinentu. Pro vymezení postojů podepsaly Spojené státy s Británií roku 1850 Clayton-Bulwerovu smlouvu, Spojeným státům se tak podařilo potlačit britské nároky na Pobřeží Moskytů.

Mezi výzkumné otázky patřila i otázka týkající se procesu dekolonizace. Již v 60. letech 20. století si Británie připustila ztrátu Britského Hondurasu, rozhodla se proto roku 1964 udělit Britskému Hondurasu statut kolonie s vnitřní samosprávou. Do cesty k nezávislosti se ale postavila Guatemala, jež si nárokovala celé území Britského Hondurasu a prodloužila tak dekolonizační proces téměř o 20 let. I přes guatemalské ambice byl 21. září 1981 vyhlášen nezávislý stát Belize. V případě Pobřeží Moskytů došlo spíše k vytlačení Britů, neboť oblast se nikdy nestala britskou kolonií. Britskému vlivu se postavila sousední Nikaragua, jež si území nárokovala. Ve smlouvě z Managuy roku 1860 nikaragujská vláda dokázala přimět Brity ke stáhnutí se a zrušení svého protektorátu. Pobřeží Moskytů se tak stalo součástí Nikaraguy a získalo status miskitské rezervace.

Další otázka byla: „Jak ovlivnil britský kolonialismus Brity osídlené území Střední Ameriky?“. Důsledky britského kolonialismu na obě oblasti, jak Britský Honduras tak i na obyvatele Pobřeží Moskytů, byly podobné. Mezi Angličany a druhou stranou docházelo ke kulturní výměně a míšení ras. Nejen s příchodem Evropanů, ale i černých otroků bylo ovlivněno demografické složení obyvatelstva,

jenž je dodnes, podobně jako kultura a tradice, velice rozmanité. V Britském Hondurasu, současném Belize, se i po odchodu Britů udržely prvky demokracie. Na dnešní podobu Pobřeží Moskytů měla větší vliv Nikaragua, neboť Britové se z oblasti stáhli již v roce 1860.

Poslední otázkou byla současná podoba vztahu mezi Spojeným královstvím a dvěma středoamerickými centry, ve kterých se soustředil britský vliv. Mezi Pobřežím Moskytů, respektive Nikaragou a Hondurasem a Spojeným královstvím nezůstaly téměř žádné vazby, neboť po připojení Pobřeží Moskytů k Nikaraguy převzala tamní vláda veškerou moc. Na rozdíl od Pobřeží Moskytů přetrvávají mezi Spojeným královstvím a Belize vazby až do současnosti. Země jsou propojeny skrze hlavu státu, monarchu Spojeného království, obchodují spolu a také spolupracují v rámci Commonwealthu a v oblasti ochrany oceánů. Na území Belize je navíc přítomno několik jednotek britské armády, jejichž působení bylo smlouvou z roku 2019 prodlouženo o 15 let. Po vyhlášení republiky Barbados se objevují v zemích pod britskou korunou debaty o následování barbadoského příkladu. Jednou z těchto zemí je i přes dobré bilaterální vztahy Belize. Je tedy možné, že v následujících letech dojde i v Belize k vyhlášení republiky, které by britská královská rodina podpořila. Tato změna by znamenala oprostění se od jednoho z pozůstatků britského kolonialismu.

V průběhu britského působení ve Střední Americe se prokázala odlišnost britského kolonialismu oproti chování Španělů anebo Francouzů. V Britském Hondurasu byla méně krutá forma otroctví a na Pobřeží Moskytů si Angličané dokázali vybudovat přátelské vztahy s Miskity. I přes prosperující obchod s kmenem Miskitů a dovoz dřeva z Britského Hondurasu, nikdy neměly britské osady ve Střední Americe tak velký význam jako kupříkladu kolonizovaná území v oblasti Karibiku, Severní Ameriky anebo na Indickém subkontinentu.

8 Seznam použité literatury

BARTENS, Angela (2013). Nicaraguan Creole English. In: MICHAELIS, Susanne – MAURER, Philippe eds., *The Survey of Pidgin and Creole Languages: Volume 1* (Oxford: Oxford University Press), pp. 115–127.

BASL, Josef (1911). *Amerika jižní* (Praha: I.L. Kober).

BENEŠ, Vlastislav – Institut zahraničního obchodu (1984). *Karibská oblast* (Praha: Pressfoto).

BERT, Zdeněk – TAUBER, Arnošt (1959). *Pod sopkami Střední Ameriky* (Praha: Státní nakladatelství politické literatury).

BOLLAND, O. Nigel (1986). *Belize: A New Nation in Central America* (Boulder: Westview Press).

BRITISH HIGH COMMISSION BELMOPAN (2017). *Belizeans awarded Chevening Scholarship*. 24. 8. 2017 (<https://www.gov.uk/government/news/belizeans-awarded-chevening-scholarship>, 17. 4. 2022).

CUPPLES, Julie (2012). Wild Globalization: The Biopolitics of Climate Change and Global Capitalism on Nicaragua's Mosquito Coast. *Antipode* 44 (1), pp. 10–30.

CURRY, Herbert F. (1956). British Honduras: From Public Meeting to Crown Colony. *The Americas* 13 (1), pp. 31–42.

DAWSON, Frank Griffith (1983). William Pitt's Settlement at Black River on the Mosquito Shore: A Challenge to Spain in Central America. *The Hispanic American Historical Review* 63 (4), pp. 677–706.

DEPARTMENT FOR INTERNATIONAL TRADE IT (2022). *Trade & Investment Factsheets: Belize*. 18. 3. 2022 (<https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/atta>

chment_data/file/1060872/belize-trade-and-investment-factsheet-2022-03-18.pdf, 6. 4. 2022).

DONOHUE, William Arlington (1946). *A History of British Honduras* (Montréal: Provincial Publishing Co. Ltd).

ENGLISH, Rebecca – TERRY, Kaya (2022). *Prince William suggests the Royals' relationship with Caribbean nations will 'evolve' but insists 'friendship endures' in nod to critical 'colonialism' commentary and protests that accompanied adoring crowds during their tour.* 26. 3. 2022 (https://www.dailymail.co.uk/news/article-10654121/William-Kate-tell-Jamaica-Belize-Bahamas-respect-decisions-future.html?fbclid=IwAR0yjZAtSUG4b_4AYX86tGARZke4kvJ19-XvFVPt9wS_uUBcZPgDzM9esEY, 18. 4. 2022).

FERGUSON, Niall (2016). *Britské impérium: cesta k modernímu světu* (Praha: Argo).

FOREIGN & COMMONWEALTH OFFICE (2019). *UK/Belize: Treaty concerning the Status of UK and Northern Ireland Forces in Belize and Defence Cooperation.* 12. 8. 2019 (https://www.gov.uk/government/publications/ukbelize-treaty-concerning-the-status-of-uk-and-northern-ireland-forces-in-belize-and-defence-cooperation-cs-belize-no12019?fbclid=IwAR16J_2JgmEjcEnbWXbSUvgX4H7TZyMunsBPjjsJA9qfbPMjKg52Z8UfsxA, 6. 4. 2022).

HEALY, David (1981). A Hinterland in Search of a Metropolis: The Mosquito Coast, 1894–1910. *The International History Review* 3 (1), pp. 20–43.

HOFFMAN, Odile (2014). *British Honduras: The invention of a colonial territory. Mapping and spatial knowledge in the 19th century* (Cubola Productions and France: Institut de Recherche pour le Développement).

CHRISTIAN AID (nedatováno). *Hurricane Iota Emergency Appeal* (<https://www.christianaid.org.uk/appeals/emergencies/hurricane-iota-emergency-appeal>, 17. 4. 2022).

CHURCHILL, Winston S. (1998). *Dějiny anglicky mluvících národů. [Druhý díl]: Nový svět* (Praha: Argo).

KENNEDY, Paul M. – KORBELÍK, Miloslav (1996). *Vzestup a pád velmocí: ekonomické změny a vojenské konflikty v letech 1500-2000* (Praha: Nakladatelství Lidové noviny).

KLÍMA, Jan (2015). *Dějiny Latinské Ameriky: Vývoj oblasti, regionů a států* (Praha: Nakladatelství Lidové noviny).

KRPEC, Oldřich – HODULÁK, Vladan (2015). Moc, zájmy a konflikt v ekonomické dimenzi mezinárodního systému. In: PŠEJA, Pavel – SUCHÝ, Petr eds., *Moc a zájmy v mezinárodním systému: procesy, aktéři a problémy v mezinárodních vztazích* (Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury), pp. 244–300.

KŘÍŽOVÁ, Markéta (2013). *Otroctví v Novém světě od 15. do 19. století* (Praha: Nakladatelství Lidové noviny).

KŘÍŽOVÁ, Markéta (2016). *Dějiny Střední Ameriky* (Praha: Nakladatelství Lidové noviny).

MAUROIS, André (1993). *Dějiny Anglie: Doplněné o novější období Michelem Mohrtem* (Praha: Nakladatelství Lidové noviny).

MERILL, Tim (1993). *Guyana and Belize: country studies* (Washington, D.C.: Federal Research Division).

MOBERG, Mark (1992). Continuity under Colonial Rule: The Alcalde System and the Garifuna in Belize, 1858-1969. *Ethnohistory* 39 (1), pp. 1–19.

MOLLETT, Sharlene (2011). Racial narratives: Miskito and „Colono“ Land Struggles in the Honduran Mosquitia. *Cultural Geographies* 18 (1), pp. 43–62.

- MORGAN, Kenneth O. – ŠMOLDAS, Ivo eds. (1999) *Dějiny Británie* (Praha: Nakladatelství Lidové noviny).
- OLIEN, Michael O. (1983). The Miskito Kings and the Line of Succession. *Journal of Anthropological Research* 39 (2), pp. 198–241.
- PAYNE, Anthony J. (1990). The Belize Triangle: Relations with Britain, Guatemala and the United States. *Journal of Interamerican Studies and World Affairs* 32 (1), pp. 119–135.
- PIKNEROVÁ, Linda (2011). Latinská Amerika. In: CABADA, Ladislav – ŠANC, David eds., *Panregiony ve 21. století. Vývoj a perspektivy mezinárodních makroregionů* (Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk), pp. 47–79.
- PINEDA, Baron L. (2006). *Shipwrecked Identities: Navigating Race on Nicaragua's Mosquito Coast* (New Brunswick: Rutgers University Press).
- POLIŠENSKÝ, Josef (1979). *Dějiny Latinské Ameriky* (Praha: Svoboda).
- RAKOVÁ, Svatava (1997). *Anglické kolonie v Severní Americe v 17. století: modely politické kultury* (Praha: Historický ústav Akademie věd České republiky).
- RAKOVÁ, Svatava (2005). *Víra rasa a etnicita v koloniální Americe* (Praha: Nakladatelství Lidové noviny).
- RELIEFWEB (2007). *Hurricane Felix batters Nicaragua and Honduras*. 5. 9. 2007 (<https://reliefweb.int/report/nicaragua/hurricane-felix-batters-nicaragua-and-honduras>, 17. 4. 2022).
- SEN NAG, Oishimaya (2019). *What Languages Are Spoken In Nicaragua?*. 8. 8. 2019 (<https://www.worldatlas.com/articles/what-languages-are-spoken-in-nicaragua.html>, 20. 4. 2022).
- SCHUBMANN, Lena (2018). The autonomy dilemma: territoriality and identity in the Miskito-Sandinista conflict. *Diálogos Latinoamericanos* 19 (27), pp. 67–79.
- SORRE, Max (1931). *Mexiko a střední Amerika* (Praha: Aventinum).

ŠOLC, Václav (1977). *Indiánské historie* (Praha: Československý spisovatel).

THE BELIZE HIGH COMMISSION (2016). *Our Role* (<https://belizehighcommission.co.uk/our-role/>, 6. 4. 2022).

THE BRITISH ARMY (2020). *The British Army in Belize* (<https://www.army.mod.uk/deployments/belize/>, 6. 4. 2022).

THE HISTORICAL SECTION OF BRITISH FOREIGN OFFICE (1920). *British Honduras* (London: H. M. Stationery).

THE SAN PEDRO SUN NEWSPAPER (2020). *Belize is one of the First Countries to Support New Global Alliance „30by30“*. 22. 2. 2020 (<https://www.sanpedrosun.com/community-and-society/2020/02/22/belize-is-one-of-the-first-countries-to-support-new-global-alliance-30by30/>, 18. 4. 2022).

THE SAN PEDRO SUN NEWSPAPER (2021). *Belize to Benefit from UK's Blue Planet Fund through the Ocean Country Partnership Programme*. 23. 8. 2021 (<https://www.sanpedrosun.com/environment/2021/08/23/belize-to-benefit-from-uks-blue-planet-fund-through-the-ocean-country-partnership-programme/>, 18. 4. 2022).

THE SAN PEDRO SUN NEWSPAPER (2022). *The future of the British monarchy in Belize; will Belize remove the Queen?*. 24. 3. 2022 (https://www.sanpedrosun.com/community-and-society/2022/03/24/the-future-of-the-british-monarchy-in-belize-will-belize-remove-the-queen/?fbclid=IwAR0LAXcCDmDqU_4erMQ4rRUdKTVWb-LbXrGStc0MuAhjbBtV9EYaJCPxOsQ, 16. 4. 2022).

THE UK BELIZE ASSOCIATION (nedatováno). *UK Belize Association* (<http://www.ukbelizeassociation.org/>, 6. 4. 2022).

TRUCHANOVSKIJ, Vladimír Grigor'jevič – NEUWIRTH, Michael (1992). *Osud admirála Nelsona* (Praha: Mladá fronta).

UK GOVERNMENT (nedatováno). *Global Ocean Alliance: 30by30 initiative* (<https://www.gov.uk/government/topical-events/global-ocean-alliance-30by30-initiative/about>, 18. 4. 2022).

VON HAGEN, V. Wolfgang (1940). The Mosquito Coast of Honduras and Its Inhabitants, *Geographical Review* 30 (2), pp. 238–259.

WORLD INTEGRATED TRADE SOLUTION (2019). *Belize Trade* (<https://wits.worldbank.org/CountrySnapshot/en/BLZ>, 6. 4. 2022).

9 Resumé

This bachelor thesis deals with the activities of Great Britain in Central America. The work is focused on the English colonists who settled on the east coast of Central America during the 17th century, particularly on settlements in the present territory of Belize, Nicaragua and Honduras. The thesis captures the arrival of the English settlers, life in the settlements and the process of decolonization. Although these settlements were less important than other British colonies, such as the Caribbean or North American colonies, they became the subject of several battles with Spanish colonists. Based on my field of study, I try to focus more on the power struggles and on the relations between the various actors who operated in Central America.

The work is divided into six chapters. The introduction is followed by the second chapter which is describing the nature of British colonialism, what are the typical characteristics and what was the aim of their expeditions and the establishment of settlements. Next chapter is focusing on the area of Central America and its first European population. In the fourth chapter I am focusing on settlements on the coast of present-day state of Belize, where English pirates settled around 1638 and established a base there for raids on Spanish ships, but also for logging. The Belizean coast of the Caribbean Sea has attracted European pirates due to occurrence of rare tropical trees, which were profitable for them. Fifth capture is describing the arrival and life of the English settlers on the Mosquito Coast in 1625, where they established trade relations with the original inhabitants of Indian origin, especially with the Miskites. Chapter six is briefly concentrating on the relations of United Kingdom with Belize, Nicaragua and Honduras currently.